

BARN- OCH UNGDOMSNÄMNDEN

TILLSYNSRAPPORT

Knutby förskola och skola
Februari 2004

Jan Heimer, Stockholm
Arne Svensson, Uppsala
Konsulter

Innehållsförteckning

Sammanfattning	s. 3
Tillsynsrapport - bakgrund, syfte, uppdrag, genomförande och metod	s. 6
Beskrivning av iakttagelser och utsagor utifrån dokumentation, intervjuer och enstaka observationer	s. 7
Skolans värdegrund	s. 7
Trygghet	s. 12
Delaktighet och inflytande	s. 16
Livslångt lärande	s. 19
Ledningsfunktionen	s. 21
Skolans styrning	s. 25
Uppföljning, utvärdering och kvalitetsredovisning	s. 28
Elever i behov av särskilt stöd	s. 29
Arbetsätt och arbetsformer	s. 30
Anmälan	s. 33
Detta är Knutby skola bra på	s. 36
Detta kan Knutby skola bli bättre på	s. 37
Sammanfattande synpunkter och förslag till åtgärder	s. 38
- skolans värdegrund	s. 40
- trygghet	s. 41
- delaktighet och inflytande	s. 42
- livslångt lärande	s. 43
- ledningsfunktionen	s. 44
- skolans styrning	s. 45
- uppföljning, utvärdering och kvalitetsredovisning	s. 47
- elever i behov av särskilt stöd	s. 48
- arbetsätt och arbetsformer	s. 49
- anmälan	s. 51

Sammanfattning

Under flera år har förskola och skola i Knutby tillsammans med andra skolor i Almunge kommun del arbetat med *skolans värdegrund*. Detta utmynnade i ett dokument i vilket förskolans och skolans syn redovisats. Även efter tillkomsten av detta gemensamma värdegrundsdokument har arbete med värdegrunden genomförts.

Under senare år har allt fler medlemmar av pingstförsamlingen anställts i förskola och skola och successivt har värdegrundsskillnader mellan församlingsmedlemmar och annan personal blivit tydliga. På rektorns initiativ gjordes under år 2003 med konsultstöd ansträngningar att bearbeta de motsättningar som uppdragats i personalgruppen. Någon samsyn åstadkoms dock inte. Diskussionerna blev inte så konkreta att en samstämmig syn och ett gemensamt förhållningssätt finns bland skolans personal. I förskolan förefaller mer av samsyn råda, förmodligen för att denna personal på egen hand fört diskussioner som lett till en mer handfast syn på hur förskolans värdegrund skall tillämpas.

För att åstadkomma *trygghet* för barn och elever i förskolan och skolan finns antimobbningsplan och krisplan. En av kamraterna särskilt utsedd elevgrupp, Coola polare, deltar med stöd av vuxna i antimobbningsarbetet genom att särskilt uppmärksamma hur eleverna förhåller sig mot varandra under raster och annan tid där direkt vuxentillsyn kan vara bristfällig. Skolans anda var tidigare mycket god och öppen men har under senare år försämrats och blivit mer sluten. Arbetsmiljöundersökningar från 2002 och 2003 har visat förhållandevis positiva resultat. Under 2003 inträffade dock en del händelser av allvarlig art i vilka församlingsmedlemmar i skolan agerat olämpligt i relation till de växande. Detta har ökat motsättningarna i skolan och under årsskiftet 2003-2004 lett till att ett antal åtgärder vidtagits från skolledningens sida. Osäkerheten på vad man som vuxen får och kan göra i relation till barnens fostran har lett till otydligt agerande och oklar gränssättning i relation till eleverna.

Föräldrar har reagerat på barnens arbetssituation och tillsynsgruppen konstaterar att ett antal barn och många vuxna mår dåligt med anledning av de olika händelser som inträffat.

Inflytandet från elever och föräldrar är begränsat. Klassråd förekommer inte regelbundet i alla klasser och elevrådets representanter är osäkra på i vilka avseenden de kan utöva inflytande. Samma osäkerhet finns hos föräldrarna i Hem och Skola samt Skolrådets medlemmar. Klasslärarna skickar hem veckobrev och rektorn ger också ut skriftlig information. Kontaktbok används av en del lärare. Föräldrarna är inte till alla delar nöjda med skolans information. De intervjuades inställning till utvecklingssamtalen är positiv men utrymme finns för förbättring.

Som ett led i arbetet med ett *livslångt lärande* har man inom den tidigare kommundelen under flera år arbetat i ett projekt kallat "röda tråden" för att åstadkomma en vertikal planering i ett antal av skolans ämnen samt skolans värdegrund. Arbetet uppskattades, tappade styrkraft men har inom förskola och skola på nytt initierats framförallt inom ämnena matematik och svenska. Olika test används regelbundet för att följa eleverna utveckling. Detta arbete har lett till en klart positiv utveckling. Skolan har också ett projekt "Hela skolan läser" för att stärka elevernas läsförmåga. Det finns även en plan för elevernas sociala utveckling som dock förefaller mindre tillämpad.

För att stärka *ledningsfunktionen* har rektor en ledningsgrupp på fyra personer som består av arbetslagsledarna i förskola och skola. Personal och rektor är samstämmiga i att ledningsgruppen skall fungera som en länk mellan personal och rektor. Gruppen förväntas arbeta med pedagogiska frågor och leda kvalitetsarbetet. Sammansättningen av ledningsgruppen har omprövats. Dess uppdrag bör preciseras och medlemmarna ges utbildning. Arbetslagen har knappast fungerat alls under det senaste året, till stor del beroende på att mycket fortbildning ägt rum på arbetslagstid och de spänningar som finns i skolan. Intervjuerna ger ingen tydlig bild av rektors pedagogiska ledarskap. I samband med det senaste årets händelser riktas kritik mot rektorn för att hon alltför länge tagit församlingsmedlemmarnas agerande i försvar. Hennes kraftfulla agerande runt årsskiftet 2003-2004 uppskattas av många i skolan men skolans församlingsmedlemmar känner sig besvikna och oförstående.

Både inom förskolan och skolan finns en rad dokument som är viktiga för *skolans styrning*. I Lustigkullens Värdegrund betonas vikten av "att ha kul", att barnen skall känna sig välkomna, behövda, trygga, sedda och lyssnade till. Här lyfts också fram betydelsen av respekt, kommunikation, delaktighet, lust att lära samt demokratiska regler. Förskolan har en egen arbetsplan, medan skolan saknar en sådan. Däremot finns planer för elevvård, social utveckling och antimobbning. Kvalitetsredovisningen har också stor betydelse för styrningen. Rektor säger att hon tidigare sett medlemmarna i pingstförsamlingen som enskilda individer, men att hon nu ser dem som en grupp, som agerar. Rektorn känner sig idag besviken och manipulerad.

Arbetsklimatet vid skolan är i dagsläget mycket dåligt och starka spänningar finns mellan "vi och dom".

Ett flertal *uppföljningar* görs av verksamheten. Trivselenkät för Lustigkullen år 2003 visar att 92 procent av föräldrarna i förskolan anser att det känns tryggt att lämna sitt barn i förskolan. På frågan "Trivs ditt barn på skolan?" svarar 41 procent av föräldrarna alltid och 57 procent oftast. Dessa siffror gällde före den stora splittringen i "vi och dom" och före mordet i Knutby.

Rektor genomför medarbetarsamtal med ca 45 personer varje år. Kvalitetsredovisningen har utvecklats men kan göras ännu mera tillgänglig. Tillsynsgruppen föreslår att en skriven plan för uppföljningar och utvärderingar tas fram samt att rektorn underlättar för sina medarbetare att våga vara tydliga även i samtalet om skolans ledning. Så är inte fallet idag.

Ca 50 elever av 180 är *i behov av särskilt stöd*. Åtgärdsprogram upprättas för dessa elever, men hur uppföljningen sker kan vara svårt att utläsa. Före jul hade skolan 6 elevassistenter. Psykologen och skolsköterskan kallas inte alltid till elevvårdskonferenserna.

Då kan inte deras kompetens och erfarenhet utnyttjas optimalt i samband med fastställandet av åtgärdsprogrammen. Inte mindre än 11 elever går innevarande läsår i en annan årskurs än sina årskamrater, vilket tillsynsgruppen finner anmärkningsvärt.

Testresultaten i läsning visar en klar förbättring de senaste åren. Undervisningen varierar från "katederundervisning" till *arbetssätt* av mera undersökande karaktär. Projektet Hela skolan läser har sannolikt stor betydelse för utvecklingen av elevernas läsförmåga.

Beträffande läromedlen kan tillsynsgruppen konstatera att endast en dator går att koppla upp mot internet. Detta är klart otillfredsställande.

Samverkan och temaarbeten har minskat på grund av spänningarna bland personalen.

Tillsynsgruppen får intrycket att församlingsmedlemmarna står för en mera föreskrivande pedagogik.

En tidigare lärare vid skolan har *anmält* Knutby skola för Skolverket. Kritik framförs mot de manliga assistenternas sätt att uppträda respektlöst mot lärarna. Assistenterna är unga män som också är medlemmar i pingstförsamlingen. Läraren anser att man går alldeles för långt såväl verbalt som fysiskt i sin "hantering" av "olydiga" elever, då man kopplar ett grepp om hakan på eleven och pressar upp denne mot väggen och mer eller mindre kräver lydnad. Detta är enligt tillsynsgruppen otillåten ageri.

Från flera håll verifieras i intervjuvaren att det ligger en hel del i den anmälade lärarens kritik. Tillsynsgruppen instämmer i detta.

Rektorn och den centrala skolledningen har redan vidtagit en rad åtgärder, som måste fortsätta. Missförhållandena vid skolan kan rättas till och Knutby skola har i grunden goda förutsättningar att ge barnen en god utbildning.

Tillsynsrapport

Knutby förskola och skola

Bakgrund

På uppdrag av barn och ungdomsnämnden (BUN), Uppsala kommun enligt beslut 2004-01-20 genomförs tillsyn vid Knutby skola och förskola med stöd av BUN:s delegationsordning 6.5 (2003-12-17)

Syfte

Syftet med tillsynen är

- att tillse att utbildningen genomförs enligt gällande uppdragsbeskrivning, vilket omfattar såväl statliga styrdokument som kommunala prioriteringar
- att genom resultaten av tillsynsverksamheten ge förslag till åtgärder och utvecklingsinsatser för att komma till rätta med eventuella brister och bidra till utveckling av verksamheten i enlighet med målen .

Uppdrag, genomförande och metod

Den första tillsynen av kommunens alla grundskolor genomfördes under perioden 1996 – 2000. Vid Knutby skola genomfördes tillsyn 1998-01-29 och 1998-02-05.

I en andra tillsynsomgång genomfördes en begränsad tillsyn vid en skola i varje kommundelsområde. I Almunge kommundel deltog Almunge skola i denna tillsyn 2001-12-04--05.

Tillsynen innefattar dokumentanalys, intervjuer med elever, föräldrar och personal samt i begränsad utsträckning besök ute i verksamheten.

Vid tillsynen undersöker tillsynsgruppen i vilken utsträckning skolan lyckats vidta de utvecklingsåtgärder som föreslogs vid förra tillsynen. Vidare undersöks de områden som finns i kommunens skolplan: trygghet, delaktighet och inflytande och livslångt lärande. Dessutom granskas skolans styrning och ledning, elever i behov av särskilt stöd, utvärderings- och kvalitetsarbete samt förskolans och skolans sätt att arbeta. Slutligen granskas även förhållandena vid förskolan och skolan med utgångspunkt i den anmälan från en tidigare lärare som inkom till Uppsala kommun, Barn- och ungdomsnämnden samt Produktionsnämnden för vård och bildning, 2004-01-15.

Resultatet från tillsynsbesöket återförs till Barn- och ungdomsnämnden, Nämnden för vård och bildning samt till skolan.

I intervjuerna i Knutby deltog förutom skolans rektor, 19 elever, 6 föräldrar, 10 personer från förskolan, 3 fritidspersonal, 3 elevvårdspersonal, 4 icke undervisande personal, 11 skolpersonal samt 2 från ledningsgruppen. Sammanlagt deltog 59 personer i intervjuerna. Dessutom förekom kortare samtal med ytterligare personer med anknytning till Knutby skola; elever, skolpersonal och föräldrar. Dessa sökte frivilligt upp tillsynsgruppen. Tillsynsgruppen har också mottagit brev från några föräldrar angående skolan. För att klargöra vissa formuleringar i den anmälande lärarens brev har telefonkontakt tagits med henne.

Tillsynsbesöket har genomförts 4-6 februari 2004 av konsulterna Jan Heimer, Stockholm och Arne Svensson, Uppsala.

Beskrivning av iakttagelser och utsagor utifrån dokumentation, intervjuer och enstaka observationer

Knutby skola, som omfattar både förskola och grundskola, är belägen ca 4 mil öster om Uppsala.

Förskoleverksamheten är organiserad i 4 stycken avdelningar med en avdelningsansvariga i spetsen. I förskolan finns 68 antal barn inskrivna.

Grundskolan är organiserad i två spår. Vardera spåret omfattar förskoleklass, en 1-2:a, en 3-4:a samt en 5-6:a. Skolan har 180 elever. En rektor finns för både förskolan och skolan.

Rektor har en ledningsgrupp vid sin sida.

Inför tillsynsbesöket har följande dokument granskats: Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, Läroplan för förskolan, Uppsala kommuns skolplan, Minnesanteckningar från uppföljning av internavtal med Knutby förskola och skola 2001-10-25, Uppsala kommuns Uppdrag 2003-03-26, Tillsyn av Knutby Skola i Almunge-Knutby Kommundel 1998-01-29-02-05, Knutby Skola Elev-PM, Vår Värdegrund (gäller både förskolan och skolan),

Lustigkullens Värdegrund, Lokala bilagor till lokalt kollektivavtal för Uppsala kommun för Lustigkullens förskola och Knutby skola, Lokal Arbetsplan för Lustigkullens förskola i Knutby, Krisplan för Lustigkullen och Knutby skola, Knutby skolas organisation kring "Elever i behov av särskilt stöd", Social Kompetens, Knutby skola Antimobbningsplan, Handlingsplan Inskolning till förskoleklass i Knutby skola, Kvalitetsredovisning för Knutby skola 2000, Kvalitetsredovisning för Lustigkullens förskola 2000, Kvalitetsredovisning för Knutby förskola och skola 2001, Bilagor till Kvalitetsredovisning för Knutby förskola och skola 2001, Kvalitetsredovisning för Knutby förskola och skola 2002, Påbörjad kvalitetsredovisning för 2003, Resultat från tester och diagnoser, Trivselenkät för Lustigkullen, Trivselenkät för Knutby skola, Sammanställningar över arbetsmiljöenkät 20021105 för förskolan Lustigkullen, Sammanställningar över arbetsmiljöenkät 20021105 för Knutby skola, Arbetsmiljöenkät för personal i skolan 2003-11-20 samt dito 2003-12-02, Ansökan till Växtkraft Mål 3 Insatsområde 1 avseende både förskola och skola, Protokoll-konstituerande möte för skolrådet hösten 2003, Protokoll-Skolrådet vid Knutby skola 20031126, Utvärdering av utvecklingssamtal, Kvalitet i skolan-Trygghet, Läsa/lokal kursplan, Lokal arbetsplan i matematik, Barnobservationer-barns utveckling, Vad som gäller för elevmappen, Arbetsbeskrivning för assistenter, Förskolan Lustigkullen avdelningsansvarigs arbetsuppgifter, Coola polares målsättning, Åtgärdsprogram tre stycken, Brev till dig som har barn i Knutby skola från Styrelsen för Hem och skola, Dementi av brev från Hem och skola undertecknat vice ordförande, Dokumentation av gjorda stödinsatser, Samtalsprotokoll från utvecklingssamtal, Överlämnandeblankett vid byte av skola samt Åtagandedokument för Lustigkullens förskola 2004. Många av skolans dokument saknar datering.

I samband med återföringen av rapporten 2004-03-04 överlämnades även Arbetsplan för förskoleklassen, Arbetsplan för grundskolan daterad 98/99 samt Trivseregler.

Skolans värdegrund

Dokumentation

Förskolans och skolans värdegrund redovisas liksom en senare version av förskolans värdegrund. I en elevpromemoria som delas ut till hemmen finns ett s.k. förväntansdokument som även innehåller värdegrundslignande ömsesidiga förväntningar på elever, föräldrar och skola. Skolan har också en plan för social kompetens. Av kvalitetsredovisningarna framgår också att en del värdegrundsarbete genomförts, bl.a. Charlieprojektet.

Intervjuer

Eleverna i elevrådet har inte hört ordet värdegrund. Några känner dock igen förväntansdokumentet, som finns i den elevpromemoria som delats ut till hemmen. På frågan vad som händer om eleverna bryter mot de normer som finns blir svaren "utskällning", "fröken ringer hem", "man dras eller bärs ut ur klassrummet", "kvarsittning på långrast eller lunchrast". På frågan om någon elev blivit agad berättar eleverna att en elevassistent "tagit nacksving på en elev som kastat snöbollar", "att lärare tryckt upp elever mot väggen", "att en elev fått slag på pungen" och att "en lärare dragit en flicka i håret".

Coola polare har inte hört begreppet värdegrund men har sett elevpromemorian.

Föräldrar, Hem och skola vet att värdegrunden diskuterats men "med facit i hand" kan man konstatera att allt inte är förankrat hos all personal. På frågan om äga anser föräldrarna att det är en definitionsfråga om hur begreppet skall tolkas men anser att övergrepp skett, att barn blivit fasthållna och någon tagen i örat. Någon anser att det skett verbala kränkningar av barn. Föräldrarna har trott att personalen varit överens om skolans värdegrund men konstaterar att så inte är fallet.

Föräldrarna i Skolrådet är nöjda med det arbete som görs i spåren för att barn i olika åldrar ska få arbeta med yngre och äldre kamrater. Eleverna är måna om varandra, anser föräldrarna, som inte varit med i några aktuella diskussioner om skolans värdegrund. De känner till att kvarsittning tillämpas vid sen ankomst. På frågan om äga förekommit berättar föräldrarna att "pratet går" t.ex. att en elev förts ut ur rummet i örat av en vuxen, att en elev brottats ner av en vuxen. I Hem och skola har man diskuterat om en lärare som "gått över gränsen" och därvid hade föräldrarna ventilerat sina personliga åsikter. De intervjuade föräldrarna undrade över att rektorn, som var närvarande, inte gjort tydligt "var skolans står" i detta sammanhang. Diskussionen om eventuella vuxenövergrepp fördes senare i skolrådet men inte heller där markerade rektorn vad styrdokumentet stadgar i dessa frågor. Föräldrarna är också helt klara över att lärare inte får göra elever illa, vare sig fysiskt eller psykiskt, även om de har förståelse för att det finns barn som inte vet vad som är rätt och fel och som behöver korrigeras. En förälder har fått erfara att barnets klassföreståndare ljugit för henne och också negativt särbehandlat barnet. Ett barn har blivit kränkt utan att själv förstå det då en vuxen sagt "Stå inte som en pinne när man kramar dig!"

Icke undervisande personal berättar att värdegrunden diskuterats ett antal gånger men att diskussionerna inte lett till konkreta resultat. Under planeringsdagarna i augusti 2003 arbetade man med värdegrundsfrågorna. I samband med detta blev motsättningar mellan skolans församlingsmedlemmar och andra tydliga men dessa har inte bearbetats tillräckligt. Personalen anser, att församlingsmedlemmarna som arbetat i skolan haft stort inflytande. Någon säger att intrycket av församlingsmedlemmarna i skolan har varit positivt, eftersom personerna är trevliga. Dock uppstår osäkerhet och t.o.m. misstänksamhet mot dem med anledning av allt som sägs, skrivs och visas i teve. Oron gäller mest barnen som lever i situationen med kamrater som drabbats på ett fruktansvärt sätt, något som också föder ängslan hos en del barn.

Fritidspersonalen berättar att värdegrunden inte diskuterats ordentligt, inte på djupet, även om det förts diskussioner. Dessa har dock inte varit tillräckligt öppna och man har inte trängt in i begreppen och kommit överens om vilket förhållningssätt man skall ha mot barnen, vad man som vuxen får göra och vad man inte får göra. Frågor som Vad är respekt för barn?, Ska vi lyssna eller köra över barn? har saknats. Fritidspersonalen anser att personalen i skolan har

skiftande värdegrund. I skolan finns idag tre grupperingar, berättar man. En grupp består av församlingsmedlemmar, en annan grupp är emot dem och en tredje grupp "står mitt emellan". Någon anser att den församlingsmedlem med vilken det mesta samarbetet sker har samma värdegrund som sagespersonen och är lätt att samarbeta med. En annan påpekar att en del av skolans församlingsmedlemmar anser att man inte skall lyssna på barnen. De ska vara tysta och lyda. En del församlingsmedlemmar för samtalet med barnen till en viss nivå, lyssnar, men tar inte barnen på allvar.

På frågan om aga säger en av fritidspersonalen: "Om man trycker upp barn mot väggen för att de inte lyder – det kallar jag aga". Det är naturligt att vuxna ibland tar i barn men det kan skilja sig åt hur detta sker – en del kränker barnet.

Som exempel på att församlingsmedlemmarna haft inflytande berättar man att tidigare hade man gemensamt kommit överens om vilka regler som skulle gälla i matsalen men att reglerna plötsligt ändrades i höstas och att det var församlingsmedlemmarna som bestämt detta.

Elevvårdspersonalen berättar att mycket arbete lagts på värdegrundsarbete: på studiedagar i höstas och i gemensamma konferenser tillsammans med en extern konsult. Tidigare år har det också bedrivits värdegrundsarbete. Det är viktigt att all personal står för skolans värdegrund. Genom byskvallret har frågan väckts om skolans församlingsmedlemmar och övriga har samma värdegrund. Församlingsmedlemmarna har sagt sig stå för skolans värdegrund men det finns kolleger som ansett att de har en annan värdegrund.

Elevvårdspersonalen anser att alla säger sig ställa upp på värdegrunden men det finns anledning tro att det för en del endast är "läpparnas bekännelse". Någon anser att med facit i hand skulle skolan inte ha anställt så många som har sin förankring i församlingen. De första personerna som anställdes var mycket duktiga och har bidragit med att bygga upp undervisningen och "spårیدن" i skolan.

Det finns en skillnad i hur skolans församlingsmedlemmar tillrättavisar vissa elever och hur andra gör det. En del församlingsmedlemmar kräver att barnet skall ångra sig och be om förlåtelse. De har ett hårdare sätt mot barn, även med förskolebarn. De kan straffa dem om de bajsar på sig t.ex. Det har tagit tid innan elevvårdspersonalen sett ett mönster i deras agerande. Det finns några händelser i vilka fysisk aga förekommit. Församlingsmedlemmarna kräver att barnen skall se dem i ögonen när det gjorts något, de "kväser" barn och kräver att de skall lyda och anpassa sig, berättar en av elevvårdspersonalen.

En annan berättar att rektorn har agerat när dessa händelser inträffat men att det också är viktigt att klara ut hur elevvårdsteamet skall användas när liknande händelser inträffar. Elevvårdspersonalen konstaterar att det är synd att så många församlingsmedlemmar anställts och att man påpekat detta år 2002. Någon undrar om rektorn kanske är "förförd" eller manipulerad.

Förskolepersonal har diskuterat värdegrunden under planeringsdagar och personalmöten under två-tre år, alltsedan man påbörjade arbetet med "Röda tråden". Detta var ett kommunöversgripande projekt som handlade om att arbeta fram en samsyn inom skoldelen och som utöver värdegrunden handlade om vertikal planering av skolämnen. Det finns ett dokument som gäller för både förskola och skola och som skrevs för några år sedan. Förskolepersonalen har sedan själva vidareutvecklat ett eget värdegrundsdocument som blev klart hösten 2002 och fortfarande gäller. Inom förskolan är man överens om tolkningen av detta dokument. Barnen involveras genom de samtal om värdegrunden som förs och föräldrarna har informerats i samband med föräldramöten. När barnens handlingsplaner diskuteras med föräldrarna tas även värdegrundsfrågorna upp.

Förskolepersonalen anser att skolpersonalen arbetat för litet med värdegrundsfrågorna och att församlingsmedlemmarna i skolan har en hårdare attityd och kräver lydnad av barnen och ej heller beaktar allas lika värde utan anser att någon är ”över” och andra är ”under”.

Barn som inte beaktar värdegrunden säger man till eller samtalar med. Man kan också vara ett föredöme och visa barn hur man skall vara.

Förskolepersonalen har i andrahandsuppgifter hört att aga förekommit. Barn har blivit upptryckta mot väggen och den vuxne ”har väst mellan tänderna”. Både psykiskt och handgripligt har församlingsmedlemmar agerat mot barn. Personalen har sökt ”rätta till” i samband med planerings- och utvärderingsarbete men utan större framgång.

Förskolepersonal 2 har diskuterat värdegrunden under planeringsdagar och skrivit en arbetsplan. Denna har sammanställts av arbetsledaren med underlag från gruppdiskussioner. Förskolepersonalen vet inte om riktig samsyn om värdegrunden råder eftersom en del personer är tysta under diskussionerna.

Värdegrundsdokumentet har visats för föräldrarna i samband med föräldramöten.

Man klarar inte helt efterlevnaden av värdegrundsdokumentet. Det kan vara svårt att kommunicera rakt med rektor och arbetslagsledare som har en tendens att ta kritik personligt. När barnen inte följer värdegrunden samtalar man med dem. Ibland används program från utbildningsradion i det förebyggande arbetet.

Skolpersonal 1 berättar att det förts värdegrundsdiskussioner i olika omgångar. Arbetet började med ”Röda tråden” och syftade till att komma överens om vad orden skall betyda i elevens verksamhet. Det dokument som togs fram sammanställdes av de gruppleddare som ledde arbetet. Den entusiasm som fanns i samband med arbetet med ”Röda tråden” försvann. Under planeringsdagarna i augusti 2003 diskuterades också värdegrunden men diskussionerna blev aldrig tillräckligt konkreta. Det kändes oväsentligt och för abstrakt. Med hjälp av en konsult skulle man ”lyfta på locket” eftersom det fanns en misstro mot församlingsmedlemmarna. Skolans församlingsmedlemmar fanns i en grupp. En av skolpersonalen säger: ”Jag har min värdegrund men överför inte den till mina elever. Jag är utbildad lärare och mitt personliga har inte med det att göra. Dock bjöd jag på många personliga frågor eftersom det kanske skulle minska fördomarna. Vi var på väg framåt, vi måste ha rak kommunikation bland personalen. Det kändes bra, men det har aldrig blivit tydliga diskussioner sedan.”

En person ansåg att konsulten hjälpte till att göra konflikten synlig men att den inte blivit bearbetad mer. Det enda som hände var att det blev en sorts officiell ”vi och dom”-gruppering.

Stämningen var inte bra under hösten men i dagsläget är den riktigt dålig.

En annan påpekar att den blottlagda konflikten lett till att föräldrarna tappat förtroendet för skolpersonalen.

En av personalen berättar att barnen förr slogs väldigt mycket. Assistenterna arbetade därför i nära samråd med föräldrar och rektor för att skapa en gemensam linje för hur barnen skulle behandlas. Detta samråd har varit muntligt och det finns inte mycket nerskrivet. Samarbetet med VITS-teamet (Vardagsnära Insatser med Tydlig Samverkan, ett samarbetsprojekt inom Uppsala län för elever vars svårigheter kan antas ha en neuropsykologisk grund) har inneburit värdefull hjälp i detta arbete.

För att få elever att efterleva värdegrunden har t.ex. ett poängsystem använts där positivt beteende belönas. Ibland måste man vara ”fyrkantig” och hålla i eleven.

Inga barn har blivit agade, säger skolpersonalen. För att lyckas med besvärliga elever krävs ett systematiskt arbete. De uppgifter som framkommit om att en elevassistent brottat ner en elev är inte sanna, påstår man. ”När barnen retade honom sade han ifrån och gick därifrån. Man får

tydligt inte säga ifrån mot barn men de får göra det med vuxna. Ord står mot ord. Vad hände egentligen? Han har ett oerhört tålamod med barn.”

Assistenternas sätt att hantera barnen blev plötsligt ”tvärfel”, tycker skolpersonalen. Det stöd som de tidigare fick av rektor har plötsligt helt upphört. Det är viktigt att man sätter gränser för barn, säger någon. Skolpersonalen anser att den omsvängning som skett lett till att barn provocerar vuxna t.ex. genom att säga att de skall polisanmäla den vuxne om denne tar dem i armen.

Skolpersonal 2 anser att skolans värdegrund tolkas annorlunda av församlingsmedlemmarna i skolan, t.ex. hur man skall vara mot barn och hur man får ta i dem och tilltala dem. En lärare säger att en av församlingsmedlemmarna sagt. ”Ställ dig där! Titta på mig!” – och tillägger ”så har jag aldrig gjort”. Läraren berättar om en obehaglig situation med en av sina elever och ett par medlemmar av församlingen som hände för ett år sedan. När eleven är arg kan han vara aggressiv men i den situation läraren bevittnade var eleven inte arg från början men ville inte göra som den andre läraren krävde. Denne tog in eleven på en handikapptoilet med stöd av en elevassistent och låste in sig. Kollegan bad dem öppna dörren men så skedde inte. Inifrån toaletten hördes det att pojken fått ett utbrott och skrek ”Släpp mig, jag kan inte andas” och någon svarade ”Du ska lyda mig”. Rektorn tillkallades och beordrade att dörren skulle öppnas vilket skedde. Klassföreståndaren tog hand om eleven som berättade hur det hela hade börjat. En kamrat hade kittlat honom och då hade han skrikit. Församlingsmedlemmen tog då tag i honom. Eleven berättade också att han spottat henne i ansiktet och att de vuxna suttit på honom när han satt inlåst i toaletten. Föräldern påstår att eleven har blivit klaustrofobisk efter toalettincidenten. Enligt klassföreståndaren sade församlingsmedlemmarna att ”vi gjorde som vi brukade”.

En annan lärare berättar att händelsen bearbetats under ett möte i vilket utbildning gavs om hur man bör bemöta utagerande barn och hur viktigt det är att man inte bemöter aggressiva barn med aggressivitet.

En av skolpersonalen lyfter fram vikten av att man gör skillnad mellan att lyda och att ta ansvar. Skolans fostransuppgift måste handla om att utveckla barns förmåga att ta personligt ansvar och inte att blint lyda vuxna.

Skolpersonalen anser att barn har agats i skolan, både fysiskt och psykiskt genom kränkningar. Det händer också att man skrämmer barn.

En person i *ledningsgruppen* berättar att värdegrunden bearbetats i blandade grupper i samband med arbetet med ”röda tråden”. Tyvärr rann arbetet ut i sanden. En arbetsplan har utarbetats för förskoleklassen men i arbetslaget har inte arbetsplanarbetet fullföljts. Under höstterminen 2003 har mötestillfällena varit få på grund av att personalen deltagit i fortbildningar. Det finns ingen gemensam värdegrund, i varje fall inte på en konkret nivå, dvs. hur man bör agera i olika situationer.

När det gäller agerande har ledningsgruppens medlemmar inte själva sett de agerande situationer som kolleger berättat om men det har lett till att man blivit illa berörd.

Rektorn berättar att man före hösten 2001 arbetat i ”Röda tråden”, ett projekt i vilket man i tvärgrupper med all personal diskuterat sin syn på barn och skolämnena. Detta arbete fortsatte under läsåret 2001-2002. Med stöd av en konsult fortsatte man att arbeta med frågan ”Har vi samma syn egentligen?” Konsulten inkallades för att rektorn kände sig osäker om personalen egentligen omfattade samma värdegrund. I samband med dessa diskussioner blev det tydligt att det fanns ”vi och dom” i skolan men ”vi kom inte åt det”. En del bland personalen har blivit i hårdare i sitt sätt att sätta gränser för barnen. Tidigare har rektorn inte sett församlingsmedlemmarna som en grupp utan som enskilda individer.

Värdegrundsdokumentet skrevs under föregående rektors tid i skolan och det har funnits tankar på att det skulle revideras. I den process som skett under hösten har det blivit tydligt att församlingsmedlemmarna omfattar en annan värdegrund. Tidningsskriverierna har avslöjat en del som rektorn inte känt till om församlingens synsätt.

Skolans personal är inte överens om värdegrunden.

Elever och föräldrar har inte varit involverade i framtagandet av värdegrundsdokumentet, men väl i framtagandet av förväntansdokumentet, som är antaget av skolrådet för ca två år sedan. Skolan har dock en elevpromemoria som bl.a. innehåller ett dokument med förväntningar på elever, föräldrar och skola med ett värdegrundsliknande innehåll.

För en del av personalen är efterlevnaden av skolans värdegrund självklar, för andra inte. I samband med klassbesök har rektorn erfarit att församlingsmedlemmar i personalgruppen kräver lydnad och arbetar förhållandevis odemokratiskt. Direkt åga förekommer inte men vissa tvivelaktiga händelser har inträffat. Så har t.ex. en person med ett tag om hakan tryckt upp en elev mot väggen. Det är naturligtvis viktigt att vuxna sätter gränser för barn men också på vilket sätt detta sker.

Rektorn har arbetat för att påverka värdegrundsfrågorna i skolans vardag och bl.a. gjort en arbetsmiljöundersökning för att komma åt stämningarna i skolan.

När det gäller allsidighet och saklighet ser rektorn inga bekymmer. Lärare som är pingstvänner undervisar inte i religion för att missförstånd inte skall uppstå.

Trygghet

Dokumentation

Av förskolans arbetsplan framgår att barnens trygghet varit i åtanke vid framtagandet av arbetsplanen. Skolan har en elevvårdsplan, antimobbningsplan och krisplan. I trivsel- och arbetsmiljöenkäter för både förskola och skola redovisas elevers och föräldrars uppfattning om barnens trygghet i skolan. Av ansökan om medel inom ramen för Växtkraft, mål 3, framgår att en del personal genomgått fortbildningar inom ramen för skolplanemålet trygghet. I åtagandedokument för Lustigkullens förskola 2004 beskrivs trygghetsskapande åtgärder. En enkätredovisning om elevers trygghet 2004 redovisas också.

Intervjuer

Elevrådets representanter trivs i skolan. De tycker att när det uppstår problem mellan elever tar man tag i dem. Eleverna tycker mer om en del vuxna än andra. De tror att församlingsmedlemmarna gillar varandra.

I klasserna har man bestämt vilka regler som skall gälla och i en del klasser finns de uppsatta på väggen.

Mobbning har förekommit och de vuxna har inte uppmärksammat det.

Eleverna tror att alla elever har någon vuxen de kan tala med vid behov men någon säger att "lärarna bryr sig inte".

Det finns elever som är rädda för andra elever.

Eleverna vet inte hur de drabbade barnen mår och de tycker det är konstigt allt som hänt. Det har förts samtal i klassen om det som skett. En elev har fått ny fröken och saknar sin tidigare lärare.

Coola polare trivs oerhört bra. De tycker att skolan är bra med fina lekutrymmen. Fröknarna är bra och man lär sig mycket. Eleverna trivs med de vuxna och med varandra och relationerna mellan de vuxna tror man är bra.

Skolans trivselregler går igenom vid start av höst- och vårtermin och det är lärarna som har dessa regler.

I det förebyggande arbetet mot mobbning är Coola polare "extra ögon" på skolan. Deras uppgift är att titta efter mobbning. Coola polare ska presentera sig för de andra eleverna i klasserna inom kort. Mobbning förekommer ibland. De vet att det är när någon eller några systematiskt trakasseras verbalt eller fysiskt. Det finns också en brevlåda i vilken elever kan anmäla mobbning till Coola polare. Lådan är låst och sköts av en lärare. Coola polare "har tystnadsplikt och en del av dem säger till kamrater som bråkar.

Coola polare tror att alla elever har någon att tala med vid behov. De tror också att eleverna är trygga i skolan.

I dag tänker eleverna inte så mycket på det som hänt, men i början pratades det mycket. Det verkar som om även de drabbade barnen lagt händelserna bakom sig, säger en av eleverna.

Föräldrarna, Hem och Skola anser att trivseln i skolan är hög även om en del barn just nu mår dåligt.

Föräldrarna känner sig osäkra på om det finns några trivselregler men tycker att förväntansdokumentet är bra.

Lite mobbning förekommer men föräldrarna tycker att Coola polare verkar fungera. I höstas låg dock verksamheten i träda. Det finns vuxna som mobbat och utsett syndabock. Under hösten var det fyra personer som inte fick gehör för sina kritiska synpunkter, berättar en förälder.

Föräldrarna vet inte om barn har förtroende för vuxna men uppskattar att det finns kurator på skolan. De tror inte att alla barn känner sig trygga i skolan.

Föräldrarna tror att en del barn mår dåligt med anledning av den senaste tidens händelser. De vet att det pratats en del i klasserna, kanske t.o.m. för mycket så att det skapat rädsla hos en del barn.

En förälder i Skolrådet är bekymrad över hur jämställdhetsfrågorna hanteras i skolan. Hon tycker sig se att skolans sätt att hantera gruppindelningar och arbetsuppgifter ofta sker efter kön. Undervisningen i hemkunskap liksom en del andra situationer i Knutby skola fungerar så att den snarare förstärker än utjämnar könsrollerna. Föräldrarna tycker att idén med Coola polare är bra, likaså det faddersystem som tidigare tillämpats. Föräldrarna anser dock att barnen inte har något att jämföra med när de säger sig känna sig trygga i skolan. De flesta barn trivs i skolan och många mycket bra. Just med de aktuella händelserna är mycket i gungning och det är jobbigt för alla. Någon förälder visste inte om motsättningarna i lärargruppen men betonar hur viktigt det är att personalen talar sig samman.

Mobbning har förekommit men i begränsad omfattning. När utanförskap har förekommit har lärarna genast tagit itu med det. Barn vet i regel vad som är rätt och fel. Det kan hända att ett barn som inte får förväntad uppmärksamhet upplever sig mobbat men lärare kan enkelt åtgärda detta.

Föräldrarna tror att barnen kan finna någon vuxen att prata med bland de många som finns i skolan. Dock känner sig nog inte alla barn trygga i skolan idag med anledning av allt som hänt.

Icke undervisande personal talar om andan i skolan efter mordet. De motsättningar som kommit fram i samband med värdegrundsarbetet har lett till att många inte vågar säga vad de tycker. I och med att rektorn bytt åsikt om skolans församlingsmedlemmar har det blivit lugnare. Motsättningarna handlar om hur man behandlar barn. Barnen provocerar och då har en assistent gått över gränsen för vad man får göra. En del av skolans församlingsmedlemmar tar ofta hårdare i barnen än övrig personal.

I skolan har tilliten minskat och även om man tycker om alla här så har det blivit så att man inte vet vem man vågar lita på, säger någon. En annan anser att församlingsmedlemmarna nu blir illa behandlade av en del kolleger.

En person bland *fritidspersonalen* anser att andan förändrats och att barnen idag inte har respekt för vare sig varandra eller vuxna. ”I höstas var det inte kul”. En annan tycker att det inte är någon trivsel – ”Vi pratar inte, går som katten runt het gröt”. En tredje anser att det försämrade klimatet funnits långt tidigare, när de första händelserna ägde rum och att man inte rensat luften. Även om en del lyftes fram vid höststarten så har ingenting hänt efter detta i form av bearbetning av motsättningarna. ”Församlingsmedlemmarna kör sitt eget race, de ändrar eller tar in någon annan utan att informera.” Ett annat yttrande: ”Det är snyggt och sofistikerat gjort. I varje grupp i skolan finns församlingsmedlemmar och man har ett mål: att ta över skolan”.

Något barn har blivit mobbat, men det är sällsynt, berättar fritidspersonalen. Barn har inte säkert vuxna de kan tala med och en person tycker att man också borde tillskapa ”tjej- och killgrupper”.

Fritidspersonalen tror inte att alla barn är trygga i dag.

Elevvårdspersonalen konstaterar: ”Nu är det kaos, turbulent. Tidigare var det mycket glädje och skratt.” Eleverna trivs med varandra och de vuxna har det också bra tillsammans med barnen. Det finns en grupp bland personalen som varit skeptiska mot skolans församlingsmedlemmar men det finns också en ”neutral” grupp, berättar man.

Mobbning förekommer och just nu är det en flicka som känner sig mobbad men det pågår ett aktivt bearbetningsarbete genom regelbundna träffar mellan elevvårdspersonal och flickan. En av elevvårdspersonalen berättar att systemet med Coola polare byggdes upp i början av 90-talet. Dessa elever ”ser saker” och säger till de vuxna och på så sätt lyckas man arbeta förebyggande.

Elevvårdspersonalen vill gärna tro att barnen har vuxna de kan vända sig till vid behov och att de kan känna sig trygga i skolan.

När det gäller skolans fysiska miljö, finns det brister i ventilationen och skolans söderläge gör att det kan bli för varmt under senvår och tidig höst.

Den psykiska miljön är just nu pressad på grund av situationen i personalgruppen. Spänningen har successivt pressats upp.

I skolan pågår ett friskvårdsprojekt som syftar till hälsobefrämjande åtgärder, berättar man. Varje barn har en vuxen som tar speciellt ansvar för respektive barn.

Skolan har 15 barn vars föräldrar tillhör församlingen och en del av dessa barn mår dåligt i den uppkomna situationen, anser man. ”Deras föräldrar är hatade”, säger någon men anser också att det finns en beredskap för att ta hand om dessa barn. De drabbade barnens kamrater tycker synd om dem.

Förskolepersonalen 1 tycker att andan i förskolan är god men att det just nu är en tryckt atmosfär. Någon undrar hur man skall kunna ge stöd till skolans församlingsmedlemmar, när dessa förnekar händelserna och de lämnas därför ifred. Det skapas en ökad osäkerhet. En annan av förskolepersonalen konstaterar att sedan allt blivit offentligt kan man lättare säga var man står i olika frågor. Det finns också möjlighet till samtalsstöd.

”Församlingsmedlemmarna har sin trygghet i sin församling och då måste vi skapa vår egen trygghet”, säger någon.

Någon mobbning förekommer inte i förskolan även om barnen naturligtvis ibland retar varandra. Varje vuxen har sina ansvarsbarn och sköter kontakten med dessa barns föräldrar.

För att underlätta övergången till förskoleklassen har man under vårterminen idrott i skolans gymnastiksal. Vidare besöks förskoleklassen och fritidsvistelsen på eftermiddagarna sker också till en del i skolans fritidshem.

Barnen i förskolan mår bra. Dock har de två barn som hör till församlingen inte återkommit till förskolan. Förskolepersonalen uppfattar att situationen för barnen i skolan varierar. En del barn reagerar inte alls medan andra funderar en hel del. En del församlingsbarn är oroliga och pratar om sådant de borde vara förskonade från som har med mordet att göra, berättar någon. Det finns också någon elev som lider av magkatarr.

Förskolepersonalen 2 anser att trivseln i förskolan är ganska bra i vanliga fall men att det just nu är spänt. En viss påverkan av händelserna i skolan når även förskolans personal. Det är goda relationer mellan barnen och mellan barnen och de vuxna i förskolan. Just nu är det lite osäkert i vuxenrelationerna – ”vi vet inte vad vi ska tycka och tänka”, säger någon. Även i förskolan finns församlingsmedlemmar men samarbetet i förskolan är mindre problematiskt än i skolan. Dock har församlingsmedlemmarna blivit mer tystlåtna och ojämna i humöret på senare tid. ”Jag tror att de mår dåligt idag”, säger en i gruppen.

En iakttagelse man gjort är att bland 5-åringarna är det prat om djävulen och Jesus nästan varje dag under hösten. I samtal med föräldrarna söker personalen förklara hur barnen reagerar och hur förvirrade de kan vara.

Barnen är trygga i förskolan och har tillit till och talar med de vuxna.

Förskolans fysiska arbetsmiljö är dålig på så sätt att byggnaden är uppförd för helt andra ändamål än barnomsorg. Det saknas ordentliga rum för målning med vatten och ej heller något snickarum eller lekhall för livligare lekar och motorisk träning.

Barnen verkar inte må dåligt av det som hänt i Knutby, tycker förskolepersonalen.

En av *skolpersonalen 1* berättar att situationen var ”spretig” för fyra år sedan men då gjordes en omorganisation i två ”spår” som utföll till belåtenhet. Det lade en trygghetsgrund för elever, föräldrar och personal. Det senaste 1,5 åren har tryggheten luckrats upp. Rektorn borde ha tagit initiativ till att bearbeta de konflikter som dök upp. Den öppenheten finns inte. Relationerna mellan vuxna och elever fungerar bra, anser man. Dock har klimatet mellan barnen hårdnat. Efter situationen med en omplacerad elevassistent känner sig en del vuxna ”bakbundna” vilket eleverna noterar och tar sig ökade friheter.

Mobbning har förekommit men inte särskilt mycket. Tyvärr fungerar inte personalgruppen längre, konstaterat en av skolpersonalen.

Det finns minst två vuxna som arbetar i varje klass och det ger goda möjligheter för barnen att tala med någon vuxen. Idag saknas tryggheten för barnen men tidigare var det tryggt.

En lärare berättar att ett barn i lärarens klass mår dåligt. Personal mår också dåligt, eftersom rektorn skickat ut informationsblad, där hon säger sig sakna tillit till viss personal. En förälder har flyttat sitt barn från skolan.

Skolpersonalen 2 konstaterar att de trivs mycket bra i skolan men att situationen nu förändrats och att stämningen är dämpad. Det finns dock någon som inte tidigare märkt den spänning som finns mellan skolans församlingsmedlemmar och andra. En annan understryker att motsättningarna inte handlar om religion utan om tolkningen av skolans lagar och förordningar. Man beklagar att bearbetningen av motsättningarna inte kom igång redan i februari förra året i samband med en kritisk händelse utan först i augusti.

Relationerna mellan eleverna är goda. Efter de senaste händelserna har dock vissa elever blivit mer utagerande och elevassistenterna inte agerat som förväntat och ingripit vid snöbollskastning, säger någon.

”Det finns inte mer mobbning här än på andra skolor men arbetet som Coola polare gör skulle kunna utvecklas”, påpekar en lärare.

I dagssituationen kanske en del barn inte tycker att det finns vuxna de kan prata med. Det finns otrygga barn men de flesta är trygga. Barnen har frågat mycket om det som hänt men de verkar må bättre allteftersom tiden går, berättar en lärare. Eleverna i den klass som mist sin elevassistent eftersom denne blivit omplacerad efter en incident, saknar honom och de som kritiserat honom känner skuld.

Ledningsgruppen anser att andan varit god tidigare men att det är ”en enda oro” just nu. När det gäller motsättningarna inom personalgruppen säger sig en medlem av gruppen ”nollställd”. Hon har inte sett att skolans församlingsmedlemmar ”sökt ta över”. Mobbningen i skolan är minimal, Coola polare gör ett bra jobb och eleverna känner sig trygga i skolan. Hos de äldre barnen finns säkert fler frågor och orosfyllda tankar än hos de yngre barnen efter den senaste tidens händelser. I förskoleklassen har man bara undrat varför flaggan hängde på halv stång.

Rektorn berättar att andan i skolan är bra i normala fall. Barnen är glada, trivs och känner sig välkomna i skolan liksom föräldrarna. Under senaste året har öppenheten minskat och det har successivt utvecklats ett ”vi och dom” - klimat mellan skolans församlingsmedlemmar och övriga. Det gjordes också en del försök att få hjälp utifrån för att komma tillrätta med situationen.

Relationerna mellan barn och vuxna är goda liksom relationerna mellan eleverna. Dock finns det spänningar mellan en del vuxna.

Förväntansdokumentet är skolans uttryck för trivselregler och rektorn anser att det fungerar. Tyvärr besöker föräldrarna skolan alldeles för litet.

När mobbningsincidenter inträffar, ingriper de vuxna. Under hösten var Coola polares handledare tjänstledig men nu har det blivit en nystart för deras arbete. Det förebyggande arbetet har också bestått av gemensamma friluftsdagar där barn lär känna varandra.

Rektorn får själv ofta besök av barn som vill tala med henne. Skolsköterskan, kuratorn och specialpedagogen är också tillgängliga för samtal.

Genom elevvårdsarbetet söker man ha kontroll över barns trygghet i skolan.

Den psykiska arbetsmiljön är spänd i dagsläget på grund av de motsättningar som kommit till ytan.

Det hälsobefrämjande arbetet sker bl.a. genom studiecirklar i friskvård, genom miljöstudier, och stavgång. Dessutom har tiden för eleverna idrott utökats. Skolan skall samarbeta med idrottsföreningarna för att ta fram ett drogpolicyprogram.

Varje elev har en vuxen som tar ansvar för eleven. Det är i regel klassföreståndaren.

Det finns ett antal aktiviteter som skall underlätta barnens vertikala skolgång. Förskolans barn besöker skolan inför starten i förskoleklassen och denna samverkar med 1-2-orna. Man har friluftsverksamhet i ”spåret” och ett projekt som heter Hela skolan läser och sjunger, då man arbetar över årskursgränserna och år 6-eleverna har sin hemkunskap i Almunge där de sedan skall gå år 7 – 9. Skolorna i den tidigare kommundelen tar också tillsammans fram vertikala ämnesplaner.

En del barn mår dåligt av det som hänt. Ett par barn har ju mist sin mor. Den mediala uppmärksamheten har man upplevt negativt. Fler vuxna har satts in i klasserna för att öka vuxentätheten och förbättra elevernas arbetssituation med anledning av det som hänt. Personal från det övergripande teamet och en präst från svenska kyrkan har varit i skolan för att finnas till hands för barnen och det finns beredskap för att vid behov ta hand om enskilda barn. Skolan är gammal men fungerar. Man har fräschat upp det som går.

Delaktighet och inflytande

Dokumentation

I elevpromemorian finns olika samverkansformer för elever och föräldrar angivna: elevråd och klassråd, Skolråd och Hem och Skola, besök i verksamheten samt utvecklingssamtal. Tillsynsgruppen har också haft tillgång till protokoll från elevråd och Skolråd. Av lokala bilagor till lokalt kollektivavtal för Uppsala kommun för Lustigkullens förskola och Knutby skola framgår personalens möjligheter till inflytande, introduktionsplan för nyanställda, arbetsmiljöhandlingsplan och samverkansavtal.

Intervjuer

De flesta av *elevrådets* medlemmar är inte med och planerar sitt arbete mer än någon gång. De vet inte om föräldrarna har något inflytande i skolan. Skolan har föräldramöten och det förekommer att barn är med men det är sällsynt. I någon klass har man klassråd, men i de flesta har man inte haft det på länge.

I elevrådet tar man upp förslag för inköp och förbättringar men eleverna kan inte erinra sig att de fått igenom något förslag. Man vet att det finns pengar till elevrådet men inte hur mycket. En lärare är ibland med vid elevrådets sammanträden.

Alla har erfarenhet av utvecklingssamtal. De förbereds med en blankett hemma. Ibland är inte eleven med i hela samtalet utan får gå ut så att förälder och lärare får tala utan barnets närvaro. I några klasser har man en månadsrapport som läraren skickar hem med barnet.

Coola polare berättar att de sällan är med och planerar sitt arbete. En del klasser har arbetsscheman som ger möjlighet till vissa elevval.

Eleverna tror att föräldrarna kanske har inflytande genom Hem och Skola och på föräldramöten. I höstas hade man inte några klassmöten, men nu har man det.

Eleverna tycker att det är bra med utvecklingssamtal så att föräldrarna får veta hur det går för barnen. De tycker också att barnen bör få vara med i hela samtalet.

Föräldrarna i Hem och Skola vet att en del klasser använder sig av arbetsscheman med valmöjligheter för eleverna. De anser att föräldrarnas möjligheter till inflytande är dåliga. Kontakterna är sporadiska och de har känt sig osäkra på vilket inflytande de kan ha. Kunskaperna har dock blivit bättre sedan man skaffat sig lämplig litteratur. I en del klasser använder läraren kontaktbok, men föräldrarna anser att denna inte använts särskilt mycket för information. De upplever att det kan vara svårt att nå lärarna, eftersom de helst inte vill bli uppringda på kvällen. Föräldrarna efterlyser möjligheten till e-postkontakt. Kanske bredbandsinstallationen förbättrar detta, säger en förälder.

Föräldramöten avhålls i regel en gång per termin. En Hem och Skola-representant är adjungerad till skolrådet. Därigenom finns kommunikation mellan föräldraföreningen och skolrådet.

Informationen från skolan sker i stor utsträckning genom veckobrev. Någon individriktad skriftlig information är dock sällsynt.

Föräldrarna tycker att utvecklingssamtalens kvalitet i stor utsträckning beror på läraren. En del föräldrar och lärare tycker det är bra att en del av samtalet genomförs utan barnets närvaro. En förälder påpekar också värdet av att skolans företrädare har pedagogisk utbildning.

Föräldrarna i Skolrådet har uppfattningen att eleverna i liten omfattning deltar i planeringen av sitt arbete. Vissa klasser använder arbetsscheman med valmöjligheter. Som förälder har man liten insyn i skolan när man inte längre följer sitt barn till skolan, tycker en förälder. En annan berättar att rektorn alltid är tillgänglig och att man kan framföra sina

åsikter till henne och därigenom påverka. Någon påpekar att föräldrarna alltid är välkomna till skolan men att erbjudandet inte utnyttjas särskilt ofta. "Ibland blir man inte tillfrågad när man rimligen borde ha blivit det", tycker någon. En förälder undrar över rektorn som hon tycker är otydlig – "Vet hon inte var hon står?"

Utvecklingssamtalen är en nyttig genomgång av hur barnet ligger till, berättar en förälder. Lärarna gör diagnoser i läsning för att undersöka barnets läsutveckling och det är värdefull information. En annan förälder har både negativa och positiva erfarenheter av barnens lärare. Den negativa var en konferens med rektorn och läraren om barnets läskompetens. Läraren påstod att eleven inte kunde läsa medan föräldern var helt klar över barnets läs- och räkneförmåga. Den positiva erfarenheten är en lärare, som ger god information och genomför utmärkta utvecklingssamtal. En förälder efterlyser samtalstid med läraren utan att barnet är med.

Fritidspersonalen anser att barnen har begränsat inflytande över sin arbetssituation. Vissa lärare använder sig av arbetsscheman men valmöjligheter utöver dessa saknas. Föräldrarna har visst inflytande genom skolrådet, berättar någon. Eftersom en del av fritidspersonalen också arbetar som elevassistenter kan de vara med när "deras" barn har utvecklingssamtal men även om de känner klassen bra är de inte med i andra barns utvecklingssamtal.

Elevvårdspersonalen har uppfattningen att barnens planeringsinflytande varierar. Föräldrarnas inflytande kanaliseras till Skolrådet och Hem och Skola samt i utvecklingssamtalen. Föräldramöten är obligatoriska liksom även klassråd, konstaterar man. Elevvårdspersonalen anser att kvaliteten i utvecklingssamtalen varierar. En del är goda trepartssamtal, andra är mer av lärarinformation till föräldern. De påpekar att elevvårdspersonalens kompetens i samband med utvecklingssamtal och åtgärdsprogram är underutnyttjad.

Förskolepersonalen 1 berättar att de fångar upp barnens idéer och använder sig av dem. Föräldrarna har litet inflytande men är väldigt nöjda. Personalen har utan framgång försökt få igång föräldragrupper. Man genomför föräldramöten avdelningsvis. Dessa planeras i arbetslaget och där diskuteras även värdegrunden och löses praktiska problem. Mycken information överförs när föräldrarna lämnar och hämtar sina barn. Dessutom erbjuds de utvecklingssamtal. De äldsta barnen, 5-åringarna, är med i dessa.

Förskolepersonalen 2 anser att föräldrarna kan påverka personalens beslut och exemplifierar med deras reaktioner i samband med viss schemaplanering av barnens tid i förskolan. Föräldramöten hålls en gång per år. Dessutom ordnar personalen "föräldrafika" och grillfest för barn och föräldrar. Dessa har fått förskolans arbetsplan men de visar föga engagemang för förskolans arbete. Personalen anser att detta beror på att de är nöjda med hur verksamheten bedrivs. Utvecklingssamtalen förbereds med blanketter och i dem finns det utrymme för föräldrarnas frågor. I arbetslaget diskuteras praktiska frågor, schemat och på senare tid också åtagandedokumentet.

Skolpersonalen 1 informerar om att elevernas planeringsinflytande tilltar ju äldre eleverna blir. I klass 1-2 t.ex. styr läraren nästan allt, i klass 3-4 ges genom samtal möjlighet till inflytande för eleverna. Någon påpekar att när två eller flera lärare arbetar i klassen blir det annorlunda och svårare att organisera elevinflytandet.

Föräldrarnas intresse för föräldramöten är litet, berättar någon. De hålls informerade genom veckobrev och uppmuntras att besöka skolan, vilket få gör. Kontakten med föräldrarna är överlag mycket god. Ibland efterfrågar de information.

Utvecklingssamtalen fungerar bra. Under halva tiden är barnen med och den andra hälften av utvecklingssamtalet är läraren ensam med föräldern/föräldrarna, berättar en lärare. Flera instämmer i denna beskrivning och någon påpekar att en enkätundersökning visar att föräldrarna är nöjda.

Skolpersonalen 2 beskriver planeringen för eleverna som ”rätt styrd”. Arbetscheman används av en del lärare och någon påpekar att årskursplaneringen styr mycket. Föräldrars inflytande kan kanaliseras i skolrådet och genom besök i skolan.

Klassråd genomförs varje vecka, berättar en lärare, men en annan säger att det är svårigheter med att genomföra dem men att det skall ske.

Någon beskriver utvecklingssamtalen som väl fungerande med goda trepartssamtal men en annan – utifrån sin erfarenhet som förälder – har upplevt att fokus inte alltid är på barnet, att det som skulle varit ett utvecklingssamtal mer liknade de kvartssamtal som man förr hade i skolan.

En person i *ledningsgruppen* berättar att man bygger vidare på de förslag som barnen kommer med. Föräldrarnas inflytande kommer till uttryck i Skolrådet samt Hem och Skola. De har fått förskolans arbetsplan och uttryckt sitt gillande av den. Hon påpekar också att föräldrarna alltid är välkomna i skolan. Föräldramöten avhålls en gång per termin och ett särskilt möte på vårterminen för de barn som skall börja i förskoleklassen kommande höst. Kontakten med föräldrarna sköts med hjälp av en kontaktbok.

Samarbetet i arbetslaget har varit gott men det har störts av all personalfortbildning som gjort att laget sällan varit intakt.

Rektorn berättar att elevernas medverkan i planeringen ser olika ut. Skolan har många elever i behov av särskilt stöd och för dem gör man upp åtgärdsprogram.

Föräldrainsflytandet kommer till uttryck i Förskoleråd och Skolrådet. Det senare fungerar som rådgivande organ. Rektorn är mycket nöjd med det samtal som fördes i rådet med anledning av den senaste tidens händelser.

Föräldramöten för förskoleklasserna, år 1 och 2 avhålls i augusti och på våren för de barn i förskolan som påföljande höst skall börja i förskoleklassen. En del klasser har klassmöten och man genomför också en aktivitetsdag för elever och föräldrar som man kallar ”Knutby.com”.

Arbetslagens möten förbereds i ledningsgruppen. På grund av bl.a. omfattande fortbildning har arbetslagens möten knappast fungerat under detta läsår. Personalmöten genomförs i form av arbetsplatsträffar var 5:e vecka. Man har gemensam konferens var 5:e vecka och pedagogisk konferens för den undervisande personalen var 14:e dag.

Klassråden fungerar olika bra, enligt rektorns uppfattning.

Informationen till hemmen består av veckoblad från lärarna. Rektorn använder baksidan av dessa för aktuell information. Elevpromemoria skickas från rektor i samband med skolstart och informationsblad från rektor ett par-tre gånger per termin. Föräldrareaktionerna på skolans information är inte tydlig, anser rektorn.

Utvecklingssamtalen inriktar sig i förskoleklassen på att man skall lära känna varandra på hösten. Sedan genomförs de på vanligt sätt men oftare för en del barn. Kuratorn är med i vissa utvecklingssamtal.

Livslångt lärande

Dokumentation

Av kvalitetsredovisningarna framgår att inom ramen för det s.k. ”Röda tråden”-projektet har man inom den tidigare kommundelen arbetat med vertikala studiegångar, framförallt inom matematik och svenska. Lustigkullens och Knutby skolas personals arbete med att stödja barnens vertikala lärande inom dessa ämnen redovisas också. Av ansökan om medel inom ramen för Växtkraft, mål 3, framgår att fortbildning inom ramen för detta skolplanemål också planerats.

Intervjuer

För *elevrådets* medlemmar betyder livslångt lärande att man skall lära hela livet.

Coola polare säger att man kanske ska lära sig något hela livet.

Föräldrarna, Hem och Skola, anser att det är viktigt att man lär sig söka information och de menar att genom arbetsschema kan man lära sig det. De tror att man tränar social utveckling mer i förskolan än i skolan och de önskar att man ”öppnar skolan, släpper in föräldrarna och låter oss veta att de jobbar med social utveckling”:

Fritidspersonalen talar om vikten av att lära hela tiden och att lära sig lära. Kunskaper ska ”vara en positiv packning i ryggsäcken”. Det skall vara roligt att lära och skolan skall väcka elevernas nyfikenhet.

Inom fritidshemsverksamheten arbetar man med att utveckla elevernas känslor och hur man skall vara mot varandra.

Elevvårdspersonalen anser att man trots begränsningar med utbildad personal arbetar väl med att ge barnen stöd för språklig, matematisk och social utveckling. Man har lagt ner mycket arbete på att utveckla undervisningen i svenska och matematik. Rektor har gått 5-poängsutbildning för att lyfta matematikundervisningen och man har gjort en plan för utvecklingen av matematiska begrepp från förskolan och genom grundskolan. Fr.o.m. hösten 2003 har man utvecklingsplaner i svenska, matematik och social utveckling. I svenska har en lärare som också har specialundervisning ett speciellt ansvar för att se till att eleverna lär sig läsa och denna ger också extra stöd till de som behöver detta.

Förskolepersonalen 1 tolkar livslångt lärande som att man skall ge barnen färdigheter för livet, lära dem tänka självständigt och kunna välja. Man lär sig hela tiden, säger någon. Genom arbetet i ”Röda tråden” som utgick från värdegrundsdiskussioner i hela kommundelen förde man diskussioner om vilka krav man kan ställa på barnen när de lämnar förskolan. Genom att arbeta med ”språklådan” och enligt Bornholmsmodellen tränar man rim och ramsor och utvecklar barnens språk.

Personalen har under den senaste tiden fått mycket fortbildning. ”Man får aldrig nej till en kurs”, säger någon.

Genom läroplanen och arbetet med kvalitetsredovisningarna anser personalen att man blivit mer professionell och detta gör att det är ännu roligare i dag. Genom ”språklådan”, spel med rytmt träning, rim och ramsor och räkning i lekens form förbereder man barnen inför övergången till skolan.

Förskolepersonalen 2 menar att det livslånga lärandet börjar i förskolan och stöds genom samverkan med skolan. Detta lärande inrymmer mycket alltifrån bordsskick, att lära sig äta själv, tacka för maten till utveckling av språket, säger någon. En annan påpekar vikten av att man hela tiden bygger på lärandet och dokumenterar barnens framsteg. ”Röda tråden” var väldigt positivt med de diskussioner om värdegrund som fördes med andra.

Det har varit rikligt med kompetensutveckling under de senaste åren, vilket är uppskattat. Man har bl.a. utbildats i data och språk.

Förskolepersonalen stöder barnens språkliga, matematiska och sociala utveckling genom rim och ramsor, ljudträning och räknelekar. Detta arbete förbereds i arbetslagets planeringsmöten.

Skolpersonalen 1 betonar vikten av att skolan ger barnen redskap för att lära, att generalisera och överföra erfarenheter. Baskunskaperna är viktiga: att lära sig läsa, skriva, tala, räkna, lyssna och att lära eleverna söka kunskaper. De bör få med sig så mycket som möjligt och inte minst social kompetens är viktigt. Det är viktigt att lära barnen lösa konflikter.

Skolpersonalen 2 tolkar livslångt lärande som det man skall ha med sig ut i livet, kunskaper, emotionell och social kompetens och hur man inhämtar kunskap. På senare tid har det blivit mer av katederundervisning och ”korvstoppling” än tidigare, tycker någon. En annan anser att man arbetar för lite med teman i skolan.

Skolpersonalen är mycket nöjd med det stora utbildningsutbud som man fått ta del av de senaste åren. Det är aldrig några svårigheter för personalen att få delta i utbildning.

Rektorn talar om vikten av att ta vara på barnet och ge det möjlighet till växt. Skolan skall göra det så gynnsamt som möjligt för barnets utveckling.

Det vertikala utbildningstänkandet har uppmärksamats i ”Röda tråden” -arbetet inom kommundelen vilket har varit mycket bra. Vid enheten hör förskola och skola ihop vilket rektorn uppskattar, eftersom hon anser att det är mindre lyckat att en uppdelning skett inom kommunen.

De planer som utarbetats för att stödja barnens kunskapsutveckling är bra idag. Att resultaten varit så dåliga i svenska och matematik måste man skylla på skolan. Därför är det roligt att alla resultat är så mycket bättre idag efter några års arbete.

Genom EU-pengar har skolan fått tillgång till resurser som innebär att all personal har en kompetensutvecklingsplan. Genom utbildningen har alla fått olika fördjupande utbildningsmöjligheter inom t.ex. data, elever i behov av särskilt stöd, värdegrund. I samband med kvalitetsarbetet ägnar man sig åt reflektioner över sin praktik.

Skolan saknar i princip elever med utländsk bakgrund. Den integration som man arbetar med handlar snarare om att klara av de spänningar som finns mellan de olika vuxengrupperna. Arbetet med språk från förskolan och genom skolåren liksom i matematik har gjort personalen mer medveten. Man har också utarbetat en utvecklingsplan för social kompetens. Genom dessa åtgärder ger man barnen stöd för sin utveckling.

Arbetet med lästräning och Hela skolan läser har gjort att de flesta elever kan läsa när de lämnar år 2. De som inte klarar det får extra stöd.

I förskolan förbereds barnen inför skolgången genom olika skolförberedande åtgärder i språk och matematik och på vårterminen har 5-åringarna en del aktiviteter i skolan.

Ledningsfunktionen

Dokumentation

Ansvarsfördelningen vid Lustigkullens förskola och Knutby skola framgår av de lokala bilagorna till det lokala kollektivavtalet för Uppsala kommun (se ovan under Deltagande och inflytande). Elevpromemorian ger också viss information om ansvarsfördelning och arbetsuppgifter.

Intervjuer

Elevrådets medlemmar säger sig inte träffa rektorn.

Coola polare berättar att en lärare ibland är med dem i mötena med Coola polare och att hon är bra. De uttrycker också sin belåtenhet med specialpedagogen: "Hon förstår även om vi uttrycker oss otydligt".

Föräldrarna i Hem och Skola tycker att rektorn förefaller konflikträdd och svag i sitt sätt att leda skolan. I höstas sökte föräldrarna föra problemet med kränkningarna på tal med rektorn men fick då inte gehör. Rektorn ansåg att det var enstaka incidenter och inget mönster. Nu "har hon vaknat" och förefaller känna sig lurad och manipulerad av skolans församlingsmedlemmar. Mycket av det som skett har inte iakttagits av andra vuxna, betonar föräldrarna.

Föräldrarna i Skolrådet ger en skiftande bild av rektorn. En förälder anser att rektorn är svag och saknar en linje. Hon borde vara personalledare och svara för den pedagogiska utvecklingen i skolan men verkar inte göra det. Hon förefaller oklar med vad hon vill med pedagogiken och undervisningen. "Att hon inte har hanterat personalkonflikten gör mig orolig". Skolans församlingsmedlemmar har haft henne med sig tidigare och det förefaller som om rektorn inte varit medveten eller velat se det som pågått.

En annan förälder påpekar att skolan är liten och i byn finns starka åsikter om allting. En del anser att det är slöseri med utbildning, andra har motsatt uppfattning. Resurserna är begränsade och tidigare har det varit svårt att få behörig personal till skolan. Rektorn har ordnat upp ekonomin och kunnat tillgodose många behov och är duktig. Hon har inte sett de aktuella problemen.

En tredje förälder tycker att rektorn är duktig administratör och hanterar det praktiska i skolan på ett bra sätt. Ytterligare synpunkter är att rektorn varit duktig på att skicka personal på fortbildning. Man känner förvåning över hur konflikten har hanterats. Information saknas och man vet bara det som hörts i de rykten som cirkulerar. Det kunde ha gjorts mer för att lösa konflikten. I den aktuella situationen blir alla rädda av vad man läser och hör. "Man har skapat en hönsgrädd av en fjäder". Det är viktigt att rektorn vet vad hon vill och står för det. Denna förälder undrar varför alla åtgärder vidtagits så snabbt och skapat oro i skolan genom den omflyttning av personal som skett. En annan förälder säger att det är "lugnare när man söker göra något".

På frågan om det finns informella ledare talar en förälder om skolans församlingsmedlemmar som beskrivs som en stark grupp som tycker likadant och då blir stark. Den övriga personalgruppen har inte lyckats bryta denna makt och rektorn har låtit gruppen styra.

En förälder har blivit uppringd av skolpersonal som uttryckt oro över den uppkomna situationen eftersom det inte förekom någon dialog med rektorn. Föräldern gjorde försök att nå skolchefen men dessa misslyckades.

Slutligen säger en förälder att rektorn måste kunna fatta obekväma beslut och får inte vara rädd att säga ifrån.

Fritidspersonalen beskriver situationen så att skolans starka församlingsmedlemmar tidigare styrde rektorn, som blivit manipulerad, och därigenom har de informella ledarnas ord ofta gällt. Idag har rektorn fått upp ögonen så nu är det helt annorlunda.

En av fritidspersonalen anser inte att det drivits någon pedagogisk utveckling men andra påpekar att rektorn drivit arbetet med skolplanen och att lärare drivit arbete med att förbättra matematik och svenska.

Fritidspersonalen tycker att rektorn varit svag och "inte stått upp riktigt, låtit sig ledas av församlingsmedlemmarna". Någon påpekar att hon inte klarar av konflikter och inte ingripit vid behov. En annan berättar: "Rektorn har lyssnat på mig och hjälpt mig". Ytterligare en kommentar är att rektorn inte har så starka ledaregenskaper.

Elevvårdpersonalen anser att rektorn driver den pedagogiska utvecklingen men med impulser från andra. ”Mycket kommer från personalen”. Även ledningsgruppen tar initiativ.

Det finns dominanta personer, som fungerat som informella ledare, och det är inte lyckat. En del av personalen har känt ilska och frustration som riktats mot församlingsmedlemmarna i skolan. Någon påpekar vikten av att ”vi inte fastnar i ältandet”.

Rektorn är chef även för förskolan men är inte särskilt aktiv där, kanske för att där finns en arbetsledare. Dock har hon stor makt i förskolan, anser en av elevvårdarna, som tillägger att det finns de som kan känna sig lite rädda för rektorn, för att det man säger ska få konsekvenser. En annan tillägger att rektorn inte lyssnat tillräckligt på personalen, att hon inte hör deras speciella problem eller förstår dem. De känner sig inte hörda. En annan kommentar är att rektorn är rak och att en del kan ha svårt för det. Om personalen kommunicerar dåligt och enbart ger uttryck för känslor utan att ge fakta kan det vara svårt för rektorn att reagera på detta, menar någon. Rektorn lyssnade aldrig på den lärare som senare gjort anmälan till Skolverket, anser man. En elevvårdare anser att rektorn är lätt att samarbeta med men att ”känslor inte är hennes kompetens”. En sista kommentar är att rektorn är kraftfull och att starka personer gillar rektorn men att svaga personer blir rädda för henne.

Förskolepersonalen 1 berättar att ledningsgruppen består av fyra personer och att den arbetar med utbildnings- och fortbildningsfrågor och sådant som är aktuellt för planeringsdagar, skolutveckling och kvalitetsarbete.

I förskolan är det avdelningsledarna som utövar ledarskap tillsammans med förskolans arbetsledare. Denna utövar positiv påverkan ”men är lite för demokratisk ibland”. Det finns också en viss otydlighet i arbetsledarens arbetsbeskrivning.

Förskolepersonalen anser att det finns en informell ledare med stark personlighet som har stort inflytande.

Personalen har uppfattningen att rektorn borde vara mer i förskolan, ”hon förstår nog inte hur vi jobbar”. Någon önskar att hon hade sett det som skett tidigare och agerat då. En annan anser att rektorn är bra, muntrar upp och ger stöd.

Personalen är nöjd med den organisation man har i förskolan, som man tycker fungerar bra idag.

Förskolepersonalen 2 anser att förskolans arbetsledare är konflikträdd, vill undvika att ta beslut och stå för dem samt har en oklar roll i relation till rektorn. Det finns också en oklarhet om vem som sköter förskolans ekonomi. Personalen undrar också över att arbetsledaren delvis arbetar från bostaden.

Åsikterna om rektorn varierar. Förskolans personal ser inte mycket av henne och av den anledningen tycker någon att det känns konstigt att få omdömen av henne i samband med medarbetarsamtal av den anledningen. Samtidigt undrar en annan över att rektorn tycks känna till henne utan att ha sett henne i arbetet. Någon anser sig inte kunna anförtro sig till rektorn och en annan uppfattar det så att rektorn tar personligt på framförd kritik. Man saknar samverkansgruppsmöten. Det har hittills bara varit ett möte och skall enligt uppgift vara ett i månaden. Någon påstår att rektorn anställt personal utan annonsering. En annan berömmar rektorns intresse för friskvård och hennes positiva inställning till kompetensutveckling. En av förskolepersonalen summerar: ”Rektorn vill få oss delaktiga, är OK som rektor men har vissa brister”.

Förskolepersonalen anser att de alla driver den pedagogiska utvecklingen.

Det finns några personer som är dominanta och deras åsikter får genomslag. Ofta är deras förslag bra.

En av *skolpersonalen 1* har suttit i ledningsgruppen men är nu utbytt och man vet inte vem som ersatt henne men beskriver gruppens uppgift som att vara en kontaktlänk mellan arbetslag och rektor. Samma person har drivit utvecklingen i matematik eftersom nivån tidigare varit låg. Specialpedagogerna har bidragit till utvecklingen av svenskämnet men även ett par klasslärare har varit aktiva i arbetet med läsutveckling. En av dessa lärare har aktivt utvecklat musikundervisningen och körsången i skolan.

Någon i gruppen tycker att det är en bland fritidspersonalen som fungerar som informell ledare medan en annan nämner en specialpedagog.

Skolpersonalen vill dela upp sin syn på rektors ledarskap i ett "före" och "efter" i relation till avstängningen av en elevassistent. "Före" var rektorn riktigt bra, tillgänglig även för småsaker och en god arbetsledare. Rektorerna var lätt att prata med och kommunikationen var rak och öppen. Bland annat hade man många samtal om hur besvärliga elever ska hanteras. I februari förra året ägde en konflikt rum som rektorn inte tog på allvar. "Efter" har rektorn gjort fel, handlat överilrat och fattat beslut som inte alltid varit visa. Hennes ändrade attityd har inte signalerats på något sätt "rullgardinen har gått upp och ner", säger någon. De förändringar som skett har införts utan någon föregående information. Rektorerna säger att hon inte längre litar på skolans församlingsmedlemmar. "Jag är här som lärare, inte för att överföra pingstvärderingar" understryker en av skolpersonalen. Skolpersonalen känner sig sviken av rektorn och tycker att "hon borde veta var hon har oss, och borde kunna lita på oss". Man anser att rektorn som deltagit mycket i verksamheten haft full insyn och upplever nu att "religionsfrihet råder men nu är det diskriminering och det erkänner hon". Det är svårt att jobba med en rektor vars förtroende man mist, påpekar man. Personalen anser att rektorn inte visat vad det är för fel som begåtts. I samband med att elevassistenten blev avstängd uppvaktade skolans församlingsmedlemmar rektorn men "vi var hos henne som personal från skolan och inte primärt pingstväänner". "I uppvaktningen var vi raka och hade inga höjda röster utan visade besvikelse och sorg". Efter denna uppvaktning kom rektorns chefer till skolan och genomförde ett "förhör" som var otrevligt och "gjorde mig ledsen och jag grät efteråt".

Personalen anser att de inte får någon omsorg av rektor längre och att rektorn och kolleger i skolan inte skiljer på sak och person: "Ni är det som står i pressen" upplever man att uppfattningen är. Den sista kommentaren om rektorerna är: "Rektorerna har blivit kränkt men jag känner mig också kränkt av henne".

Skolpersonalen 2 vet inte hur ledningsgruppen ser ut eftersom det just skett en personförändring i den. På frågan om vem som bedriver pedagogiskt utvecklingsarbete nämns ett par lärares namn men någon säger att man inte orkar med pedagogisk utveckling. En annan påminner om de pedagogiska kafén som man haft tidigare och i vilka pedagogik diskuterats. Tanken är att de gemensamma konferenserna som man har regelbundet skall fylla samma funktion. Man samarbetar med andra i matematik, berättar någon.

Omdömena om rektorerna är övervägande positiva. "Hon är rak, ger information, leder elevvårdsarbetet, är lätt att prata med, tillgänglig för elever och personal, lyssnar oftast in vad vi tycker, klarar att man har en annan uppfattning än hon men kunde vara mer tydlig". Rektorerna får negativ kritik för att hon inte velat se att skolans församlingsmedlemmar har ett annat synsätt och en annan värdegrund och det tog tid innan hon ändrade uppfattning om dem, trots många påpekanden från föräldrar och personal.

Personalen anser att ett par av skolans församlingsmedlemmar varit informella ledare.

När det gäller arbetslagens sätt att fungera skiljer sig åsikterna åt. Någon tycker att arbetslaget Atlanten styrdes av ett par lärare och att arbetslaget Kattegatt var öppnare men en annan hade motsatt uppfattning.

Ledningsgruppen anser att de pedagogiska frågorna drivs genom ledningsgruppen. I den diskuteras kursplanarbetet, fortbildning och pedagogik.

Man tycker att rektorn är bra, ”okvinnlig”, i bemärkelsen att hon inte har några ”väninnehållanden” med kollegerna. Hon är rak, ger klara besked och söker få personalen att tänka själv. Den aktuella konflikten i skolan har inte hanterats tidigare men nu skall det ske. Rektorn har nu tagit tag i det. Rektorn är en demokratisk ledare, som vill få oss att ta ansvar.

Rektorn berättar att ledningsgruppen består av tre arbetslagsledare och henne själv. Hon anser att det är många som utövar pedagogiskt ledarskap i skolan. Arbetslagen har stor frihet. Rektorn har gemensamma konferenser med all personal var 6:e vecka. Arbetslagsledarna har inte någon tid för sitt ledaruppdrag men ansvarar för det praktiska inom arbetslaget och har också pedagogiskt ansvar. Arbetsledaren för förskolan har halvtid för sitt ledaruppdrag. Skolassistenten ansvarar för både förskola och skola.

Rektorn har ingen skriven ledardeklaration men förmedlade sin uppfattning om att fokus skall ske på lärande i samband med skolstarten hösten 2003.

Rektorn driver den pedagogiska utvecklingen genom ledningsgrupp och kvalitetsgrupp. En duktig pedagog som varit arbetslagsledare har fungerat som informell ledare. I samband med att en elevassistent avstängdes strax före jul begärde hon och fem av hennes arbetskamrater, alla församlingsmedlemmar, samtal med rektorn. De skällde på rektorn i en timme och ifrågasatte beslutet om avstängningen av elevassistenten. Deras lojalitet var en annan än till skolan.

Rektorn kommenterar att ”upptaktsdagen efter jul var det minusgrader i huset”.

Med anledning av allt som inträffat har rektorn skaffat sig en handledare och det är samma person som lett den värdegrundsbearbetning som skett under hösten 2003.

Rektorn beskriver sitt ledarskap som demokratiskt och situationsanpassat. Beslut tas efter öppna diskussioner. Hon ger frihet men kräver ansvarstagande. Anser sig lyhörd och vill ha kontakter med elever och föräldrar. Hon vet vad hon vill och försöker läsa av det som sker i skolan. Rektorn vill vara förebild och arbeta med parallellprocesser.

Arbetslagen i skolan har inte fungerat på grund av motsättningar inom lagen. Däremot fungerar arbetslaget inom förskolan utmärkt liksom dess ledare.

Skolans styrning

Dokumentation

Förutom de statliga styrdokumenterna finns den första tillsynsrapporten för skolan Tillsyn av Knutby skola i Almunge-Knutby kommun del 1998-01-29, 1998-02-05, kommunens skolplan, Minnesanteckningar från uppföljning av internavtal med Knutby förskola och skola daterat 2001-10-25, samt beskrivning av Uppsala kommuns Uppdrag daterat 2003-03-25. Dessutom har Knutby skola en rad lokala dokument, som skall styra verksamheten vid förskolan och skolan. Hit hör Vår Värdegrund som arbetades fram för tre-fyra år sedan och som gäller för barn mellan 1 och 12 år. Lustigkullens förskola har dessutom ett eget fördjupat värdegrundsdokument, Lustigkullens Värdegrund, som inleds med texten ”förskolans vision är att vara den bästa förskolan i världen. Detta blir vi genom att arbeta efter våra styrdokument, vår arbetsplan och Lustigkullens värdegrund”. Andra dokument är Knutby Skola Elev – PM, Arbetsplan för Lustigkullens förskola i Knutby, Elevvårdsplan, Social Utvecklingsplan, antimobbingsplan, Handlingsplan för inskolning till förskoleklass och Kvalitetsredovisning för 2002, som är den senaste kompletta kvalitetsredovisningen.

Intervjuer

Elevrådet menar att skolans viktigaste uppgift är att barnen får lära sig läsa, skriva, räkna och lära sig skrivstil. Barnen anser att läroplanen talar om vad barnen skall lära sig. Beträffande frågan om organisationsförändring innevarande termin berättar barnen att eleverna vid skolan fått två nya lärare.

Coola polare anser att skolans viktigaste uppgift är att lära ut matematik, svenska, engelska och kunskaper i samhällsorienterande ämnen. Barnen berättar spontant att ingen är rädd för att gå till skolan och att det är läroplanen, som styr verksamheten.

Föräldraföreträdarna i *Skolrådet* framhåller att skolans viktigaste uppgift är att ge barnen en god utbildning, förbereda dem i livet för fortsatta studier, träna deras kritiska tänkande, behandla flickor och pojkar på lika villkor, stärka det enskilda barnets jag och ge dem självförtroende samt sträva efter att bevara barnens nyfikenhet och vilja att växa. Till de förändringar i organisationen som skett vid skolan med anledning av vad som inträffat i Knutby pekar föräldrarna på några nya lärare som börjat tjänstgöra vid skolan. Någon har framtagnits ansvar och personal har bytts ut. Begreppen "vi och dom" har växt fram. Förändringarna bedöms som stora av föräldrarna.

Fritidspersonalen menar att skolans viktigaste uppgift är att barnen skall trivas och tycka det är roligt att gå till skolan. De måste känna trygghet, vara glada, positiva och ha "kul". Detta är en förutsättning för inlärning framhåller man. Barnen skall få med sig kunskaper och egna instrument för att öka sitt eget lärande. De dokument som påverkar arbetet är läroplanen, skolplanen och arbetsplanen.

Flera åtgärder har satts in med anledning av vad som inträffat. Kuratorn har fått mera tid på skolan, likaså skolsköterskan. Präster från svenska kyrkan gör besök i klasserna och hjälper barnen bearbeta sina upplevelser och tankar kring det inträffade. En personalkonsulent erbjuder enskilda, frivilliga samtal med personalen. Sammansättningen på arbetslagen har förändrats, någon har förflyttats från skolan och ledningen har satt in personalförstärkningar. Viss opinionsbildning förekommer i byn, men inga protestlistor cirkulerar just nu. Fyra företrädare för personalen agerade med anledning av att en elev blivit utsatt. Först samtalade man med rektor. Sedan åkte man in till Uppsala och tog kontakt med Sveriges Lärarförbund för att be om hjälp.

Representanter för *förskolepersonal 1* anser att förskolans viktigaste uppgift är att skapa trygga barn och vinna föräldrarnas förtroende.

Läroplanen, skolplanen och arbetsplanen för förskolan är de dokument som påverkar det dagliga arbetet. Det finns mellan 2,5 och 2,7 vuxna per grupp i förskolan. I förskolan har ingen organisationsförändring inträffat med anledning av vad som hänt i Knutby. På skolan har extra personal satts in tillsammans med lärare som är medlemmar i pingstförsamlingen. En elevassistent har förflyttats.

Det har enligt förskolepersonalen förekommit försök till opinionsbildning i byn. Hem och skola har sänt ut ett brev för att få direkt information om vissa förhållanden. Bakgrunden var att föräldrar till 5-åringarna inför valet av skola ville veta i vilka barngrupper medlemmar i pingstförsamlingen tjänstgör.

Representanterna för gruppen *Förskolepersonal 2* framhåller att deras viktigaste uppgift är att se till att barnen är trygga och mår bra. Personalen skall också arbeta på ett sådant sätt att barnen får möjlighet att växa som människor. De dokument som påverkar den dagliga verksamheten är läroplanen, skolplanen och arbetsplanen.

Under medarbetarsamtalen får personalen möjlighet att framföra önskemål om kompetensutveckling för sin egen del.

Efter det inträffade har speciallärares tjänstgöringstid i förskolan utökats. Enligt dessa representanter för förskolepersonalen har inga föräldrar flyttat sina barn under år 2003 eller 2004. Någon opinionsbildning har inte förekommit enligt de intervjuade, vare sig i förskolan, skolan eller i byn.

Representanterna för *Skolpersonal 1* menar att skolans viktigaste uppgift är att förmedla kunskaper, ”intellektuella, emotionella och sociala” och att utifrån varje barns egna förutsättning hjälpa barnen att utvecklas.

Kursplanerna styr verksamheten och innebörden i dessa är att ge barnen så mycket som möjligt kunskapsmässigt.

Enligt *Skolpersonal 2* är de viktigaste uppgifterna för skolan att förmedla kunskaper, förbereda barnen inför livet, lära barnen söka kunskaper, bygga upp barnens självförtroende och lära dem respektera sina medmänniskor.

De dokument som påverkar den dagliga verksamheten är läroplanen, skolplanen, krisplanen och antimobbningsplanen.

En person i skolans ledningsgrupp är utbytt. Resursförstärkning har skett i klass 3-4.

Skolpersonal, som är medlemmar i pingstförsamlingen, får inte tjänstgöra två tillsammans. I en klass har en assistent tagits bort och ersatts med en lärare. Det finns en krisgrupp vid skolan som personalen kan vända sig till för enskilda samtal.

Enligt de intervjuade har några föräldrar begärt förflyttning för sina barn med motiveringen att de inte vill ha dem i en grupp eller klass med ”för många församlingsbor”.

För drygt ett år sedan aktualiserades från pingstförsamlingen frågan om att bygga en gymnastiksal i anslutning till församlingens kyrka för att också lösa skolans problem med en idrottshall. Då skedde opinionsbildning genom att namnlistor skickades runt, som gällde för eller emot en gymnastiksal. Resultatet av alla diskussioner blev att det inte byggdes någon gymnastiksal vid pingstkyrkan.

En annat uttryck för opinionsbildning var när några lärare och assistenter uppvaktade Lärarförbundet i Uppsala för att lyfta frågan om ”kränkningar av barn”.

Ledningsgruppen anser att barnen skall känna det roligt att gå i skolan. Skolans viktigaste uppgift är att förmedla kunskaper och de vuxna måste ha en samsyn på hur detta skall ske. Flera organisatoriska förändringar har vidtagits. En av deltagarna i ledningsgruppen, en församlingsmedlem, är utbytt. Lärare som tillika är med i pingstförsamlingen får inte vara två tillsammans med barnen i klassrummet. Fler personer har anställts vid skolan.

En krisgrupp arbetar och präster från svenska kyrkan finns tillgängliga i skolan. En av dem arbetar med barnen för att låta dem bearbeta sina känslor och tankar med anledning av vad som hänt i Knutby.

Enligt deltagarna i ledningsgruppen har inga föräldrar flyttat på sina barn.

Man tror att opinionsbildning förekommer i byn, i varje fall gör det så i församlingen. Många fler föräldrar besöker nu skolan och följer undervisningen. De intervjuade menar att personalen inte har agerat med anledning av vad som inträffat.

Rektorn anser att skolans viktigaste uppgift är att skapa så goda möjligheter som möjligt för barnen att inhämta kunskaper. Hon menar att läroplanen och skolans kvalitetsredovisning är de dokument som påverkar arbetet i skolan.

En plan för kompetensutveckling finns upprättad för varje person. Personaltätheten är ganska hög. Som exempel på organisationsförändring anför hon att assistenterna minskat i antal och

fler lärare anställts. En person vid skolan är förflyttad och avsikten är att fler kommer att förflyttas. Vidare är en arbetslagsledare utbytt. Senast till hösten kommer sammansättningen av arbetslagen att förändras. Eftersom en del föräldrar inte vill ha sina barn hos pingstvännen har några föräldrar begärt att barnen skall få byta grupp, vilket också skett.

En familj har flyttat sitt barn till en annan skola. Denna förflyttning gjordes i slutet av förra året och berodde på långt skolskjutsavstånd.

Delar av personalen har agerat med anledning av vad som skett.

Flera föräldrar är klart oroliga och funderar på att flytta sina barn. Rektorn tycker det är ”jobbigt” att möta pingstvännerna i skolan på grund av den laddade värdegrundsfrågan.

Uppföljning, utvärdering och kvalitetsredovisning

Dokumentation

Rapporten Tillsyn av Knutby skola i Almunge-Knutby kommun del 1998-01-29, 1998-02-05 tar bl.a. upp skolans mål och styrning samt uppföljning och utvärdering. Uppsala kommuns Uppdrag daterat 2003-03-26 anger uppdragets olika delar, förutsättningar och uppdragstagarens åtaganden. I dokumentet Minnesanteckningar från uppföljning av internavtal med Knutby förskola och skola 2001-10-25 diskuteras och preciseras bl.a. mål, förutsättningar och kvalitetskrav. Särskilda trivselenkäter genomförs såväl i förskolan som i grundskolan varje år. Skolans s.k. Årshjul jämte kalendarium visar när under läsåret t.ex. nationella prov och uppföljningar skall ske. Både 2002 och 2003 genomförs arbetsmiljöundersökningar. Andra underlag är tester och diagnoser i matematik och svenska, nationella proven i år 5 samt kvalitetsredovisning 2002, som är den senaste kompletta redovisningen.

Intervjuer

Både *Elevrådet* och *Coola polare* verifierar att nationella proven i svenska, matematik och engelska genomförs vid skolan.

Fritidspersonalen informerar om att rektor genomför medarbetarsamtal en gång per år och att dessa förbereds med ett antal frågor. Bland annat får personalen återkoppling på sitt sätt att arbeta och den som har medarbetarsamtal får möjlighet att kommentera rektors sätt att fungera i sin roll som ledare. De intervjuade tycker det är värdefullt med dessa organiserade samtal.

Förskolepersonal 1 anser att ”årshjulet” är en slags plan för uppföljningar och utvärderingar av förskolans verksamhet. Alla deltar på något sätt i dessa analyser och det finns en koppling mellan förskolans arbetsplan och den årliga kvalitetsredovisningen.

Rektor genomför regelbundet medarbetarsamtal och de intervjuade menar att det är bra att man ”får prata av sig”. Vid dessa samtal framförs bl.a. önskemål om kurser. Rektor tar inte upp sitt eget ledarskap till diskussion. Samtalen förbereds med hjälp av en blankett med frågeställningar.

Förskolepersonal 2 har delade meningar om huruvida ”årshjulet” kan betraktas som en plan för uppföljningar och utvärderingar. Under vår och höst får all personal delta i en uppföljning av verksamheten vid förskolan. Det finns en klar koppling mellan arbetsplanen, de utvärderingar som görs och kvalitetsredovisningen, anser man.

Rektor genomför medarbetarsamtal och omdömena om dessa varierar. Lönesamtalen känns inte ”riktiga”. De intervjuade efterlyser några frågor inför både medarbetarsamtalen och lönesamtalen. Rektor ber om reaktion på hur hon arbetar, men man vågar inte säga helt tydligt vad man tycker.

Skolpersonal 2 berättar att en viss planering finns så till vida att man vet vilken årstid eller månad en uppföljning eller kvalitetsredovisning skall ske men inga detaljer är formulerade. Man tror att det är ledningsgruppen som främst deltar i arbetet med att ta fram skolans kvalitetsredovisning.

Det är positivt med medarbetarsamtal och att personalen med hjälp av ett frågeformulär i förväg kan förbereda sig för samtalet. Medarbetarsamtal förekommer en gång per år. Nationella provet i år 5 används och för de elever som inte når godkänt diskuterar man vilka åtgärder som skall vidtagas.

Rektorn anser att "årshjulet" tillsammans med ett årskalendarium med bl.a. uppgifter om när olika test och själva "kvalitetsredovisningen" skall äga rum utgör en plan för uppföljning och utvärdering. Arbetslagen och specialläraren deltar i detta arbete och det finns en koppling enligt rektor mellan utvärderingar och kvalitetsredovisning.

Två gånger per år genomför rektor medarbetarsamtal med all personal, ca 45 personer. Det ena av samtalen kan rubriceras som medarbetarsamtal och det andra som lönesamtal.

Personalen har förberett sig med ett antal frågeställningar.

Diagnostiska prov genomförs i år 2 och nationella prov i år 5.

Elever i behov av särskilt stöd

Dokumentation

I rapporten Tillsyn av Knutby skola i Almunge-Knutby kommun del 1998-01-29, 1998-02-05 diskuteras bl.a. elever i behov av särskilt stöd. På kommunal nivå finns dessutom Uppsala kommuns Uppdrag, 2003-03-26 och Minnesanteckningar från uppföljning av internavtal med Knutby förskola och skola 2001-10-25. På skolan återfinns en detaljerad plan över hur elevvårdsärenden skall hanteras på olika nivåer. Till en översiktlig skiss finns en förklarande text. Dessutom finns en Antimobbningsplan som bl.a. tar upp Mål, Vad är mobbning, Förebyggande arbete och Åtgärder vid mobbning. Elevmappar har upprättats för barnen i förskolan och skolan. Avsikten är att dessa elevmappar skall följa eleverna genom hela grundskolan.

Intervjuer

Elevrådet känner till att vissa barn behöver särskilt stöd och barnen tror att det kan handla om 3-4 elever i varje klass.

Coola polare vet att en del kamrater behöver hjälp med att lära sig läsa och de vet väl vem specialpedagogen är. Klasskamrater, som får extra stöd, anser att det är roligt att gå till henne.

Hem och Skolas företrädare anser att i ett historiskt perspektiv så har det varit "skräp" med elevvården för elever i behov av särskilt stöd. Nu har förhållandena förbättrats och dessa barn får en adekvat undervisning. Men insatserna för dessa elever kan sannolikt bli ännu bättre. Föräldrarna framhåller att små barn med problem måste få vara i en liten grupp. Föräldrarepresentanterna har nu förtroende för rektor.

Fritidspersonalen anser att skolan tar väl hand om elever i behov av särskilt stöd och man gör upp åtgärdsprogram. Däremot känner man inte till ifall dessa följs upp. Men man tror samtidigt att arbetet kan bli ännu bättre.

Tidigare hade assistenterna egna träffar under en assistents ledning.

En del personal får handledning för sitt arbete med dessa barn.

Elevvårdspersonalen bedömer att ca 50 barn är i behov av särskilt stöd. Någon skriven definition av elever i behov av särskilt stöd finns inte, men alla elever med testresultat under stanine 3 måste bli föremål för insatser, informerar specialpedagogen. Detta ses som ett kriterium bland flera när man skall sätta in stödinsatser. Lärarnas omdöme är i slutänden allra viktigast. Rutinerna för elevvårdsärenden följs, men skolsköterskan, kuratorn och psykologen är kritiska mot att dessa tre befattningshavare inte kallas till elevvårdskonferens, då basutredning för en elev skall ske. Från flera håll framförs att organisationen av elevvårdsarbetet saknar en funktionell struktur. Kan det bero på en planeringsmiss, undrar någon? Mera genomarbetade rutiner och bättre information kan skapa förutsättningar för en effektivare elevomsorg.

De intervjuade menar att åtgärdsprogrammen är väl strukturerade och genomarbetade.Handledning av inblandade lärare sker i betydande omfattning. Speciallärare i förskolan har tidigare saknats.

Någon anser, att det övergripande teamet i fortsättningen bör profilera sig tydligare och driva en utveckling av verksamheten, inte minst för elever i behov av särskilt stöd.

Förskolepersonal 1 anser att åtgärdsprogram används och att bland olika åtgärder som vidtagits, så har flera elevassistenter satts in för utagerande barn.

Förskolepersonal 2 anser att tre elever inom förskolan är i behov av särskilt stöd. Någon allmän definition av elever i behov särskilt stöd finns inte.

Bland åtgärder som används för dessa elever nämns observationer, påpekanden, specialpedagogiska insatser, föräldrasamverkan och i en del fall, efter överenskommelse med föräldrarna, kontakt med barnavårdspsykologen.

Åtgärdsprogram används inom förskolan och dessa skrivs av specialpedagogen.

Även förskolan har tillgång till specialpedagogisk kompetens, menar man. Samverkan sker mellan lärare och specialpedagog, som även ger handledning.

Elevassistenter sätts ibland in, men deras roll är oklar. De intervjuade anser att assistenterna ofta har för lite utbildning.

Skolpersonal 2 menar att det är klassföreståndarna som för det mesta skriver åtgärdsprogrammen, men även specialpedagogen kan ansvara för dessa program.

Man anser att tillgången på specialinsatser är god med två specialpedagoger vid enheten.

Däremot saknar man ibland en talpedagog. Riktade insatser för elever i behov av särskilt stöd sker och som exempel nämns insatserna i matematik och svenska, som givit ett bra utfall.

Handledning i grupp kan förekomma.

Rektorn bedömer att skolan har mellan 50 och 60 elever som är i behov av särskilt stöd. Som svar på frågan om definition av dessa elever svarar rektor: "Elever med åtgärdsprogram".

Denna definition angavs i anvisningarna från kommunen om kvalitetsredovisningarna, upplyser rektorn. Rutinerna för att diagnostisera dessa elever fungerar bra. Klassföreståndarna ansvarar för åtgärdsprogrammen med stöd av specialpedagogen. Totalt finns vid förskolan och grundskolan 1,5 tjänst för specialundervisning. Kompetensen är bra och samverkan mellan speciallärarna och övriga lärare fungerar tillfredsställande. Specialpedagogen ger lärare handledning beträffande undervisningen av enskilda elever och grupper av elever. Tidigare har skolan haft många utagerande barn, men nu har dessa minskat något i antal. För dessa elever finns 2,36 tjänster som elevassistenter. På förskolan finns dessutom 1,8 tjänster. Det finns elever med andra funktionshinder bl.a. hjärn- och CP-skador.

Tillgängligheten på stödfunktioner är viktig och det övergripande teamet bestående av och VITS- teamet sammanträder regelbundet för att besluta om insatser för elever i behov av särskilt stöd.

Eftersom skolan inte har några särskoleelever förekommer ingen integration av sådana elever. Förskolan arbetar noga med att tidigt sätta in åtgärder för barn som behöver hjälp. Härigenom sker ett betydande förebyggande arbete, menar rektor.

Arbetsätt och arbetsformer

Dokumentation

I rapporten Tillsyn av Knutby skola i Almunge-Knutby kommun del 1998-01-29, 1998-02-05 behandlas bl.a. arbetsätt och arbetsformer. De båda dokumenten Uppsala kommuns Uppdrag, 2003-03-26 och Minnesanteckningar från uppföljning av internavtal med Knutby förskola och skola 2001-10-25 skall påverka arbetsätt och arbetsformer i förskolan och skolan. Arbetsplan för förskolan, Krisplanen och Kvalitetsredovisning för Knutby förskola och skola 2002 är lokala styrdokument.

Intervjuer

En av eleverna i *Elevrådet* svarar på frågan om vilka arbetsätt som används "läraren säger ta fram matteboken och sätt igång och räkna". En annan menar, att eleverna i en del klasser har arbetsscheman, som de kan följa själva. Ibland arbetar de enskilt men ganska ofta i grupp. Utfallet blir olika. Vissa klasskamrater är inte samarbetsvilliga, menar man. Nästan aldrig får eleverna arbeta tillsammans med andra klasser. Det är tråkigt för det tycker eleverna är roligt. I varje klassrum finns 1-2 datorer. Eleverna i elevrådet använder datorerna, en del oftare och andra mera sällan. Det handlar mycket om renskrivningar. Uppkopplingar på nätet går inte att göra.

Coola polare menar att eleverna ofta får lyssna på kassetter i engelskundervisningen. I matematik görs diagnostiska prov och i övrigt arbetar man med uppgifter i "matteboken". Det händer att barnen får arbeta två och två, ibland i grupp. Temaarbete förekommer i begränsad omfattning. "Förr var det vanligare säger", de äldre eleverna.

Elevens val är populärt. Man får rangordna aktiviteter, som skolan kan arrangera. Två omgångar om två dagar på hösten och en omgång om våren får eleverna ha elevens val. I varje grupp finns 3-6 elever. Alla de intervjuade anser att man har för lite tid för elevens val. Datorerna används ibland, men utnyttjandet av datorerna varierar mycket i intervjugruppen.

Icke undervisande personal tycker sig inte se någon skillnad i undervisningsmetoder mellan skolans församlingsmedlemmar och andra lärare. Dock konstaterar de att "församlingsmedlemmarna har lite egna åsikter". En av personalen berättar att de kräver ögonkontakt av barnen och att dessa upplever det som "jobbigt".

Fritidspersonalen informerar om att bänkarna i klassrummen ofta står två och två eller i grupper. Man kallar undervisningen "frontalpedagogik" och alla arbetar i samma bok med samma sak. Enligt någon kan det finnas lite variation på skolan med annan metodik. Ett undantag är projektet Hela skolan läser.

Under lektionerna för elevens val har eleverna haft inflytande och fått välja. Detta är populärt. Förr var det vanligare med temaarbeten, nu sker det i mycket begränsad omfattning. I 5-6-orna används datorerna mera, anser de intervjuade.

Förskolepersonal 1 menar att metoderna varierar för olika barn. Någon gång använder barnen pedagogiska spel i datorerna. Portfolio används inte fullt utbyggt, men några har elevmappar med ungefär samma funktion.

Förskolepersonal 2 informerar att varje avdelning planerar för sig. Under fredagar har man en gemensam aktivitet, Hela huset sjunger. Detta är populärt bland barnen. Det gäller att stimulera barnens nyfikenhet, få dem att bl.a. ”våga kladda med lera”. Men också att stimulera leken och öva finmotoriken. Språkträningen står också i fokus. Med hjälp av ett särskilt formulär sköts elevdokumentationen. Om föräldrarna vill, kan elevarbeten och anteckningar om eleverna samlas i en särskild mapp.

Skolpersonal 1 informerar att undervisningen både sker individuellt, i grupp och i helklass. Man arbetar med veckans ord och man har processkrivning. Barnen får både läs- och skrivläxor. Beträffande undervisningen i samhällsorienterande ämnen arbetar treor och fyror var för sig. I år tre är undervisningen mera styrd. I år 4 får eleverna själva mera lära sig att söka kunskaper. Inom klassen har man också arbetat med projekt.

I engelskundervisningen i år tre har man inget läromedel. Man börjar med grunderna i både uttal, läsning och enkla glosor. I år 4 har barnen en lärobok, men läraren ”följer den inte slaviskt”.

I klassrummet finns ett par datorer som eleverna får använda, men det är svårt med ”tekniken”.

Matematiktest har givit dåliga resultat, alltså vittnat om dåliga kunskaper. Sedan något år har man infört ett batteri av test för att kunna diagnostisera eleverna bättre. Detta ger bättre möjligheter att kunna rikta insatserna mot vad olika barn verkligen behöver.

De intervjuade menar att det gäller att ha noggrann kontroll av vad barnen kan och inte kan, så att inga obehagliga överraskningar dyker upp i samband med de nationella proven i år 5. De centralt framtagna diagnoserna för år 2 är bra, menar man. Undervisningen kan betecknas som blandad. I matematik arbetar barnen på olika nivåer. Det är viktigt att de tidigt lär sig urskilja mönster och talserier, som sedan kan leda över till tabellövningar.

Skolpersonal 2 menar att undervisningen vid skolan är varierad. En del har katederundervisning, någon annan mera gruppundervisning. Endast en dator på skolan kan kopplas upp mot internet. En lärare informerar att hon försöker ta vara på barnens egna önskemål.

Beträffande samverkan så har eleverna i 6-an undervisning i hemkunskap i Almunge skola. Ibland kommer andra 6-or till Knutby för att hälsa på. Inför övergången till år 7 har man en överlämnandekonferens. Eleverna från Knutby, som går i två klasser, delas upp i tre klasser inför år 7, när de börjar i Almunge skola.

Elevens val sker under heldagar höst och vår och är mycket uppskattat.

Förutom idrottsdagar som man har tillsammans inom spåret, sker all undervisning inom klassen. Detta gäller även undervisningen i naturorienterande och samhällsorienterande ämnen samt undervisningen i bild.

Datorerna används dagligen i klass 5-6, mera sällan i klass 3-4.

Den övergripande konflikten på skolan mellan pingstvännen och övriga lamslår samarbetet i arbetslagen, menar flera av de intervjuade.

Rektorn anser att verksamheten på skolan sker ganska strukturerat och anpassas efter många barns behov. På morgnarna sker samlingar, då barnen får diskutera olika frågor.

Lokalerna har anpassats ganska bra för att klara varierade grupperingar och val av olika metoder. Arbetssätten är olika. En del arbetar mera traditionellt, medan andra låter barnen

arbete mera undersökande. Det förekommer också individuella uppläggningar av arbetssättet bland barnen.

Besluten i åtgärdsprogrammen styr också många insatser för barn i behov av särskilt stöd. Inom arbetslagen kan man stuva om resurser och samverka en hel del, man är flexibel, menar rektorn.

Elevens val sker i tre omgångar om två heldagar per läsår, då eleverna får önska aktiviteter. Som exempel nämns jakt och fiske, en teoretisk dag och en dag med mera praktiska aktiviteter.

Temaarbetet har minskat betydligt under det senaste året. Detta sammanhänger troligen med konflikten vid skolan.

Variationen på läromedel är stor.

Personalens datakompetens är god. I snitt finns 3 datorer per klass, men uppkopplingarna fungerar dåligt. Det kommer dock att bli bättre enligt rektor.

I förskolan och skolan används en elevmapp, som kan sägas påminner om portfolio.

Tidigare har samarbetet i arbetslagen fungerat bra, men inte nu längre, anser rektorn.

Anmälan

En lärare som tjänstgjorde vid skolan läsåret 2002/2003 fann anledning att framföra synpunkter på undervisningen och rekryteringen av personal vid Knutby skola. Eftersom hon inte ansåg att hon fick respons för sina åsikter hos rektor, lämnade hon i november förra året ett brev till Lärarförbundet i Uppsala med begäran om hjälp. Kopia av brevet skickades enligt hennes utsago till Hem och Skola. Representanter för Hem och Skola uppger vid intervjun, att de inte mottagit något brev.

När sedan de dramatiska händelserna i pingstförsamlingen med mord och mordförsök inträffade i början av året, gjorde samma lärare en anmälan till Barn- och Ungdomsnämnden i Uppsala och till Produktion Uppsala Vård och bildning samt till Statens Skolverk.

Intervjuer

Föräldrarna från Hem och skola känner till tre elever som fått gå om en årskurs och de menar att det kan en elev må bra av.

Elevassistenterna har inte fungerat bra. Det är ofta unga oerfarna män, som utan utbildning skall ta hand om elever i behov av särskilt stöd.

Rektor har förhållit sig ”blåögt” i förhållande gruppen pingstvännen vid skolan. Företrädarna för församlingen har ”smekt henne medhårs” Flera personer i byn har ställt sig frågan om rektor själv tillhör pingstförsamlingen.

Vakanta tjänster har inte alltid utannonserats enligt de intervjuade. En lärare som inte var fullt behörig har fått en tillsvidare anställning, informerar man. Föräldrarna är klart tveksamma till detta.

Flera rektorer har efter kort tids tjänstgöring i Knutby sökt sig härifrån. Omsättningen på skolledare har varit stor.

Föräldrarna menar, att företrädarna för pingstförsamlingen satt sin prägel på verksamheten.

Föräldrarna i Skolrådet anser att det är vanligt att någon elev går om en årskurs.

Elevassistenternas roll är något oklar, menar man. Ibland kan assistenten arbeta med en grupp elever och det händer att assistenten kan få flera uppgifter med hela klassen. Flera av föräldrarna menar att det ”finns för mycket assistenter och för lite lärare vid skolan”.

Rektorn har haft ett ”för stort förtroende” för medlemmarna från pingstförsamlingen och ”litat” på dem. Nu har förtroendet brutits och rektor känner sig sviken, anser flera av

föräldrarna. På grund av rektorns tidigare stöd till församlingsmedlemmarna har föräldrar inte vågat ta kontakt med henne.

Angående tjänstetillsättningarna känner föräldrarna till att en "icke behörig" lärare fått en tillsvidare anställning.

Flera föräldrar tror att det ligger något i den anmälade lärarens brev. De menar att det bekräftas av andra på skolan.

Icke undervisande personal berättar att det ibland händer att barn går om en klass. Just nu tror man att det är 3-4 elever. En anledning kan vara att problemfamiljer flyttar till landet och då tror de att därigenom alla problem ska lösas.

Anspelningarna på att tjänstetillsättningar skett på tvivelaktiga grunder förstår man inte. "Hela anmälan är underlig. Varför sa hon ingenting här i skolan?" undrar man.

Representanterna för *Fritidspersonalen* menar, att det är ganska vanligt att elever går om en klass. Någon spekulerar "man kanske inte tar tag i dessa barn i tid, om alla skall följa samma bok".

Elevassistenterna arbetar med "allt," ibland som "lärare". En assistent namnges som har arbetat som lärare, "ibland på bekostnad av den hjälp enskilda barn skall få", säger någon i intervjugruppen.

Ibland förekommer riktade insatser för att stödja ett visst barn, men "egentligen inte" menar en annan.

Rektor "höll tidigare församlingsmedlemmar om ryggen, men nu har hon ändrat sig", säger en av de intervjuade. De andra instämmer.

Angående påståendet i den anmälade lärarens brev att "tjänstetillsättningar skett på tvivelaktiga grunder" menar gruppen att det finns fog för denna kritik.

Företrädarna för fritidspersonalen anser att det ligger "väldigt mycket" i den anmälade lärarens brev.

Flera av de intervjuade berömmar denna lärares sätt att utgå från barnen och låta dem arbeta undersökande. Man menar att hon "motarbetades eller rent av mobbades". Hon fick inte "gehör för sina synpunkter" på verksamheten vid Knutby skola.

Elevvårdspersonalen känner till några elever som går om innevarande läsår. Men varken kurator, skolsköterska eller psykolog har deltagit i bedömningen och beslutet för dessa elever. En av de intervjuade verifierar att den anmälade läraren "hunsats" av flera elevassistenter. Denna lärare fick inte stöd för sin pedagogik, som mera tog sin utgångspunkt i den enskilde elevens nuvarande utvecklingsnivå. Vid ett tillfälle kom t.o.m. en annan lärare in under pågående lektion och började styra verksamheten. Man menar att den anmälade läraren klart desavouerades.

Riktade insatser görs, men "lilla mattegruppen var olycklig", menar någon.

Assistenterna har fått viss utbildning på skolan. Flera elever behöver socialt stöd och det ger assistenterna.

Rektor har helt svängt i förhållande till gruppen från pingstförsamlingen. Tidigare höll hon dem om ryggen, nu känner hon sig sviken och är kritisk mot dem. Man kan, enligt någon i intervjugruppen, fråga sig varför inte rektor tidigare försökte skaffa sig en egen bild av hur det förhöll sig med pingstvännernas arbetsinsatser i skolan?

Man menar att det säkert ligger mycket i den anmälade lärarens kritik.

Företrädare för *Förskolepersonal 1* informerar att det förekommer att elever går om samma klass ett läsår och det händer oftare i klass 1-2 eller 3-4. Då och då inträffar det också att en elev får hoppa över en årskurs.

Elevassistenterna arbetar vanligtvis med stödjande insatser för utagerande elever. Det är inte ovanligt att gruppen assistenter ”utövar ett tryck” på lärare. De är ”vana att få folk att lyda”, säger en av de intervjuade från förskolan och fortsätter ”de bryr sig inte om vem hon är”. Flera lärare vid Knutby skola har blivit behandlade på ett sådant sätt, menar flera av de intervjuade. Assistenterna uppträder ofta i grupp och agerar samlat. Enligt representanterna för förskolan blev rektor manipulerad och höll medlemmarna från pingstförsamlingen om ryggen. En av de intervjuade beklagar att rektor inte ingripit tidigare. Någon går så långt att hon säger att ”bygden är manipulerad, mycket mera känslomässigt och psykiskt än vad man föreställer sig”. Genom ”smicker, inställsamhet och lojalitet” har man från församlingens företrädare fått med rektorn på sin sida. Hon har gått deras ärenden, menar flera i intervjugruppen. Rektor har blivit ”snärjd, förförd” anser de intervjuade. Beträffande frågan om att ”tjänstetillsättningar skett på tvivelaktiga grunder” informerar en av de intervjuade att ”den det gäller själv sagt det”. ”Hon skulle få behörigheten sedan”. Angående den anmälande lärarens brev anser gruppen helt allmänt att man kan lita på henne, även om detaljer i brevet kan diskuteras.

Förskolepersonal 2 vet inte om det är vanligt att elever går om en årskurs. De känner inte heller till hur och med vad elevassistenterna arbetar. Rektorn har ”hållit församlingsmedlemmarna bakom ryggen” och om man haft en avvikande synpunkt så har man inte vågat framföra den. Detta har uppskattats av medlemmarna från församlingen, menar man. Nu har rektorn helt ändrat uppfattning. I flera fall anses kritiken befogad att tjänstetillsättningar skett på tvivelaktiga grunder. Tjänsterna, menar man, har inte alltid varit utannonserade. Kamrater till redan anställda har fått anställning, informerar de intervjuade. Man vet inte om det ligger något i den anmälande lärarens brev.

Skolpersonal 1-gruppen anser att ganska många barn är i behov av särskilt stöd. De menar att det är mycket rimligt att elever går om en klass. Som exempel nämner de ”fyra elever på tre klasser”, som de känner till. Enligt en av assistenterna, som ingår i intervjugruppen, har han föräldrarnas stöd för sitt arbete. Rektorn har svängt som en ”pendel” från att tidigare ha stött medlemmarna från församlingen till att ta avstånd från dem. Nu är läget enligt de intervjuade mycket spänt mellan medlemmarna i församlingen och många av skolans övriga personal. Man menar att det är svårt att rekrytera lärare till Knutby på grund av avståndet till Uppsala. Flera som tjänstgjort här har flyttat redan efter två år. Vid nyrekrytering har rektorn informerat om att en tjänst är vakant och ”gått ut med den på rätt sätt”. Eftersom intervjugruppen inte läst den anmälande lärarens brev i sin helhet, anser man sig inte kunna kommentera om det ligger något i det.

På frågan om det är vanligt att elever går om en klass, svarar *skolpersonal 2*, att de känner till flera elever i flera klasser som går om och att det är helt befogat. Klassföreståndaren anger vad assistenten skall arbeta med. Det har gått rykten att rektor är medlem i pingstförsamlingen, informerar en av de intervjuade. Beträffande tjänstetillsättningar så menar man att det förekommit att behöriga personer sökt en tjänst men att en obehörig person anställts. Man exemplifierar också med en annan obehörig person som fått en tills vidare anställning. Intervjugruppen anser att det ligger mycket sanning i den anmälande lärarens brev.

Ledningsgruppen verifierar att det är vanligt att elever går om en årskurs.

För assistenter som arbetar vid skolan finns det en arbetsbeskrivning. I elevvårdsgruppen beslutas vilka åtgärder, som skall sättas in, och detta skrivs i åtgärdsprogrammet.

Från början var det ingen skillnad hur rektorn behandlade olika personer bland skolans personal. Rektorn har sett pingstvännerna som individer och inte som grupp. Många gånger har rektor försvarat församlingsmedlemmarnas undervisning och uppträdande, trots andra lärares ifrågasättande. En av de intervjuade förmedlar ett rykte "Någon har sagt att de skall ta över" och syftar på medlemmarna från församlingen.

Angående tjänstetillsättningar så har det enligt gruppen förekommit att en person med "ofullständig kompetens" fått ett tillsvidareförordnande. Så kan också ha skett vid tillsättning av kortare vikariat, menar man.

De intervjuade anser att det troligen ligger något i den anmälade lärarens påståenden.

Enligt *rektorn* är det ganska många elever som går om en klass och hon menar att en av anledningarna kan vara att barnen inte på ett tidigt stadium fick det stöd de hade behov av och rätt till. F.n. går sammanlagt 11 elever i år 1-6 om en klass. Detta innebär att en del går om i år och att andra elever gått om tidigare läsår.

Assistenternas uppdrag bestäms mycket utifrån behoven hos den elev som motiverat assistenttjänsten. Då och då krävs fasta strukturer för att det skall fungera för vissa elever.

Ibland får dessa barn hjälp i klassrummet och ibland måste assistenten arbeta med barnet i ett annat rum. Detta kan innebära att göra helt andra saker än vad klassen håller på med.

Assistenten skall även vara "det nära extra-jaget eller ett över-jag", menar rektorn.

Riktade insatser används i olika former t.ex. sjukgymnastens arbete, specialpedagogen går på fortbildning för att kunna svara bättre mot ett enskilt barns behov eller när specialpedagogen ger handledning. Ca 25 procent av specialpedagogens tid används till handledning.

Rektorn informerar att hon har försökt se medlemmarna i pingstförsamlingen som individer och inte som grupp. Hon har ofta känt sig som deras "försvarsadvokat". Detta kan ha inneburit att hon skyddat dem för mycket, säger hon. När rektorn tittar i backspegeln, känner hon sig manipulerad och det stör henne.

Vid ett tillfälle tillsatte rektor efter kontakt med den fackliga organisationen i Uppsala en person som "inte var fullt behörig". Det gällde en tjänst i ett tidigare s.k. övningsämne. Men denna person har även fått tjänstgöra som klasslärare.

Rektorn tror att det finns en del i den anmälade lärarens brev, som har relevans. "Troligen blev hon överkörd i sitt eget arbetslag", säger rektorn.

Detta är Knutby skola bra på

Elevrådet anser att eleverna får bra hjälp av lärarna och att man lär sig mycket. Fotbollsplanen är bra och likaså skollunchen.

Coola polare tycker att eleverna får lära sig mycket. Undervisningen i matematik och gymnastik lovordas. Det är bra att skolgården är så stor och att det finns en fotbollsplan. Dessutom är det bra att det är nära till skogen.

Föräldrarna från Hem och Skola tycker det är bra att skolan är så liten att alla känner alla och eleverna bör därigenom kunna lära sig att respektera varandra. Många bra lärare tjänstgör vid skolan och det finns flera goda förutsättningar för att Knutby skola skall kunna bli bra.

Föräldrarna i Skolrådet anser att kören är bra för eleverna. Skolan arbetar för sammanhållning av eleverna.

Icke undervisande personal tycker att maten är bra, att personalen är bra på att möta barnen och de anser att man tillsammans med barnen haft ett bra klimat på skolan. De tycker också att det är lätt att prata med arbetskamraterna, eftersom alla känner alla. Barnen lär känna varandra över åldersgränserna och lärarna tar tag i problem som uppstår.

Fritidspersonalen anser att skolans storlek gör att många barn och föräldrar känner varandra. Flera utbildade lärare är duktiga, menar några i gruppen. Viss kritik framförs mot rektorn men många i gruppen vill att hon skall vara kvar.

Elevvårdspersonalen framhåller att förskolan vill barnen väl och man bryr sig om den enskilde eleven. Det känns trevligt att komma in i förskolan. Det är också trevligt att komma in i grundskolan. Där finns mycket glädje och engagemang samtidigt som atmosfären kan vara lugn och kreativiteten betydande. Rektorn bejakar personalens initiativ. Omsorg och glädje finns och stämningen är ofta varm. På det stora hela har nuvarande rektor varit bra.

Förskolepersonal 1 anser att förskolan är bra på att ta hand om barn och det finns mycket humor och glädje i verksamheten. Flexibiliteten är stor och man försöker hitta konstruktiva lösningar på många problem.

Förskolepersonal 2 menar att förskolan är bra på att se barn och ta hand om dem. Man kan skapa trygghet och se till att barnen blir mätta och belåtna. Personalen kan stödja barnens nyfikenhet och hitta flexibla lösningar på många problem.

Skolpersonal 1 framhåller att barnen i Knutby skola fortfarande är bra. Förut var stämningen bland personalen god och man tog hand om elever i behov av särskilt stöd på ett bra sätt. Man såg alla barn och de hade det bra.

Skolpersonal 2 tycker att Knutby har en fin liten byskola med många duktiga lärare och att det finns en potential. Alla känner alla och man trivs med klasserna och barnen. Man har bra ”koll” på elever med svårigheter. En lärare vittnar om att hon fick ett bra mottagande när hon kom, hon blev delaktig och hennes arbete rönste snabbt uppskattning.

Ledningsgruppen anser att skolan är bra på att se barns behov och att fånga upp barn med svårigheter. Elevvårdsarbetet kan bli bättre och likaså det långsiktiga arbetet i perspektivet förskolan till år 6.

Rektorn anser att skolan är bra på att se barns svårigheter och att hjälpa dem. Man är kreativ och hittar lösningar på olika problem, trots begränsade resurser. Personalen är bra på att samarbeta och att ta ansvar.

Detta kan Knutby skola bli bättre på

Elevrådet menar att skolan kan bli bättre genom att använda utbildade elevassistenter. Vissa dagar kan också maten bli bättre.

Coola polare framhåller att städningen i korridorerna, på toaletterna och i uppehållsrummet kan bli bättre, även om en del återfaller på dem själva. I matsalen kan tallrikarna bli renare och skolmaten bättre vissa dagar. Upphållsrummet kan förses med fler spel och mera utrustning.

Föräldrarna från Hem och Skola anser att med undantag för de senaste veckorna kan informationen från skolan till föräldrarna bli tydligare och bättre. Det går inte att ha ca en tredjedel pingstväänner bland personalen. Det speglar inte sammansättningen i byn. ”Det finns lärare som tar barnens käke och pressar den uppåt samtidigt som barnen tvingas att se läraren i ögonen”. Sådana metoder hör inte hemma i Knutby skola. I våras hade Hem och Skola tre gånger planerat in att rektor skulle närvara vid styrelsens möte, men hon kom aldrig.

Föräldrarna i Skolrådet anser att utbildad personal vid skolan skall ersättas med behörig. Den metodiska och pedagogiska medvetenheten måste bli bättre. Assistenterna måste få bättre utbildning och undervisningen skall skötas av lärare.

En person bland *icke undervisande personal* tycker att skolan borde bli bättre på att låta eleverna syssla med friidrott.

Fritidspersonalen bedömer att undervisningen kan varieras bättre och att det finns ”nya arbetssätt” att införa. Elever i behov av särskilt stöd kan tas om hand bättre. Fler barn kan få hjälp tidigare. Skolan kan få bättre ekonomi, fler resurser. Öppenheten kan bli större och personalen kan bli ärligare mot varandra. Någon undrar ”om man har så starka värderingar, kan man då lägga dem åt sidan och sedan ha andra värderingar i skolan”. (Syftar på skolans församlingsmedlemmar)

Elevvårdsgruppen framhåller att personalen måste kunna samverka bättre och personalgruppsarbetet måste få bättre flyt. Det är angeläget att samtalspartners sätts in för personalen.

Förskolepersonal 1 tycker att man kan bli bättre på att se varandras kompetens och att ta vara på varandras känslor.

Förskolepersonal 2 önskar att öppenheten skall bli större, föräldrasamarbetet förbättras och att ledarstrukturen skall bli tydligare.

Skolpersonal 1 anser att barnens språk kan bli bättre. Personalen kan bli mera enad och skolans ledning kan bli tydligare och konsekventare. Man menar att det är ”fruktansvärt att pingstväännerna misstänks för att aga barnen. Det känns som ett slag i ansiktet”.

Skolpersonal 2 understryker att personalen måste ha mera samsyn på barn och arbeta effektivare i arbetslagen. Arbetet kan bli mera lustfyllt och med fler temainslag i undervisningen. Konflikthanteringen måste bli klart bättre.

Ledningsgruppen hävdar att värdegrundsfrågorna måste bearbetas ytterligare tills man når en säker samsyn om ”förhållningssättet i praktiken. Detta måste skrivas ner på ett papper”. Samarbetet med föräldrarna måste förbättras.

Rektorn menar att skolan ännu bättre måste möta varje enskilt barn på dess nivå. Olikheter hos både barn och vuxna måste tillvaratas bättre. Man kan ta vara på möjligheten att använda naturen mera i undervisningen. Alla måste vara ärliga och uppriktiga mot varandra.

Sammanfattande synpunkter och förslag till åtgärder

Knutby skola har under många år enligt en tidigare kommundelschef varit en ”praktskola” vad beträffar trivseln för både elever, föräldrar och personal. I anslutning till en föräldraenkät som gjordes 1999 förmedlade dock föräldrar allvarlig kritik gentemot skolans ledning och dess sätt att sköta informationen till föräldrar och skolråd.

Skolans begränsade storlek har gjort att barnen normalt känt sig trygga i skolan och deras föräldrar har känt sig trygga *med* skolan. Personalen har i stort sett bestått av två kategorier. En grupp som är bosatt i samhället eller dess närhet och stannat länge i skolan och en annan som varit bosatt i uppsalatrakten och som varit mer flyktig, när arbetstillfällena närmare hemmet erbjudit sig.

Under senare år har bilden delvis förändrats. Den sedan länge etablerade pingstförsamlingen har under de senaste åren vuxit kraftigt med många yngre familjer som flyttat till Knutby. En del av dessa har varit lärarutbildade och vid vakanser sökt sig till skolan och också blivit anställda. Skolan har också haft behov av elevassistenter, som det förefaller, med ovanligt stort inflytande. Flera av dessa har också rekryterats från pingstförsamlingen. Detta har lett till att förhållandevis många av skolpersonalen bestått av medlemmar i Knutby pingstförsamling.

I den situation som uppstått med starka spänningar i personalgruppen kan det vara lätt att efterklokkt konstatera att antalet församlingsmedlemmar blivit stort eftersom de utgjort ca 30 % av personalen, 8 av 27. I Sverige råder religionsfrihet och det finns då ingen anledning att undersöka de sökandes eventuella församlingstillhörighet. Rektorer under de senaste åren har av allt att döma anställt de personer som de ansett bäst kunna tillgodose skolans aktuella behov. Flera av de som anställts förefaller också ha gjort många värdefulla insatser i skolans arbete.

Under år 2002 och 2003 upplevde en del av den personal som inte tillhör pingstförsamlingen saker som de kände sig undrande inför men inte alltid tydligt kunde artikulera. Tillsynsgruppens uppfattning är dock att värderingsskillnaderna inom personalgruppen successivt har blivit tydliga. Några särskilt kritiska händelser har utkristalliserats. En sådan har att göra med de miljöproblem i skolans gymnastiksal som ledde till ett förslag från församlingen att denna skulle stå för uppbyggnaden av en idrottshall som skolan sedan skulle kunna hyra. Frågan engagerade hela samhället och på ett informationsmöte utkristalliserades vilka som var emot detta samarbetsprojekt. Idrottshallsbygget blev inte av. Ett par andra händelser har rört hur elever disciplinerande behandlats av skolpersonal som tillhör pingstförsamlingen.

Under vårterminen 2003 uppstod en situation som väckte starka reaktioner hos skolmedlemmarna. Denna incident blev inte tillräckligt bearbetad. Motsättningarna eskalerade i samband med skolstarten och under hösten inträffade ytterligare händelser som underblåste spänningarna inom skolan. Föräldrar och personal har utan framgång vid olika tillfällen försökt påverka rektorn för att konflikterna skulle bearbetas. I slutet av höstterminen 2003 ingrep dock rektorn med kraft och vidtog ett antal åtgärder runt årsskiftet 2003-2004.

Arbetet med värdegrundsfrågorna påbörjades för flera år sedan i samband med det s.k. ”Röda spåret”-projektet. Inom kommundelen fördes då diskussioner i tvärgrupper bestående av all personal. Ett dokument sammanställdes 2001 och har sedan reviderats i förskolan. Under planeringsdagarna i augusti 2003 inkallades en konsult som lät personalen diskutera skolans värdegrund. I samband med detta arbete blev motsättningarna mellan skolans

församlingsmedlemmar och en del av den övriga skolpersonalen uppenbara. ”Vi och dom” blev tydligt. Ett uppföljande möte tillsammans med konsulten genomfördes under oktober månad men spänningarna kvarstod. Motsättningarna blev inte genomlysta och man nådde inte en överenskommelse i synen på förhållningssättet gentemot eleverna.

Den akuta situationen kan lätt tränga undan andra intryck och ge en onyanserad bild av läget. Skolan har fortfarande ett antal av de kvaliteter som funnits tidigare men också förbättrats, t.ex. resultaten i matematik och svenska. De yttre förutsättningarna, den lilla, trevligt belägna skolan med många engagerade medarbetare finns där fortfarande. Flera av de nya lärarna, en del av dem tillhörande pingstförsamlingen, har verksamt bidragit till att förbättra utbildningen, framförallt i svenska, matematik och musik.

För att följa barnens kunskapsutveckling har man lagt ner mycket arbete på att anskaffa och välja ut lämpligt diagnostiskt material i både matematik och svenska. Projektet ”Hela skolan läser” kanske ytterligare kan utvecklas med hjälp av det bokbestånd som övertagits av det nerlagda kommunbiblioteket. Ett engagerat arbete läggs ner på elever i behov av särskilt stöd med en väl genomförd dokumentation. Arbetet med att utforma goda kvalitetsredovisningar som kan stödja den pedagogiska utvecklingen är genom rektorns initiativ på god väg. Genom EU-stödet inom ramen för Växtkraft, mål 3, har personalens kompetensutveckling blivit väl tillgodosedd.

Utöver de satsningar som krävs med anledning av den uppkomna krissituationen behöver skolan också ta itu med ett antal andra åtgärder. Sålunda behöver arbetslagens ledning och roll förtydligas och skolans arbetsformer och arbetssätt utvecklas. Under sammanfattningens olika delrubriker lägger tillsynsgruppen fram ett antal preciserade förslag för detta arbete.

Skolans värdegrund

Förskolans bearbetade värdegrundsdokument ser ut att vara förankrad i personalens sätt att arbeta. Grundskolans dokument är dock inaktuellt. Planen för social kompetens är utmärkt men intrycket är att den inte systematiskt används i skolans dagliga praktik. Anledningen kan vara att den är förhållandevis ny.

Eleverna är inte medvetna om vad begreppet värdegrund betyder. Någon tydlig bearbetning med dem i dessa frågor förefaller inte ha ägt rum, i vart fall inte så att barnen förstått det. Föräldrarna är medvetna om de konflikter som finns inom skolan och är kritiska till att de inte bearbetats tillräckligt. Intervjuerna med personalen visar på olika uppfattningar om tolkningarna av skolans värdegrund. Ett par händelser med konflikter mellan barn och vuxna har väckt starka känslor och förtydligat värderingsskillnader inom personalgruppen. Tillsynsgruppen har hört de inblandades beskrivningar av ett par händelser och också skildringar från personer som inte varit åsyna vittnen. I dessa skildringar står i flera fall ord mot ord.

I det första kapitlet av Läroplanen för förskolan 98 och Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmets 94, hänvisas till innehållet i skollagens 1 kapitel, 2 §. Kapitlet rubriceras Skolans värdegrund och uppdrag och inleds med att understryka att förskolans och skolans verksamhet vilar på demokratins grund och att var och en som verkar inom förskolan och skolan skall främja aktningen för varje människas egenvärde. Det är med andra ord de grundläggande värderingarna som skall förena de vuxna i

skolan och genomsyra skolans verksamhet för att utgöra den bästa grogrunden för barns och ungdomars lärande och utveckling.

Intervjuerna visar att arbetet med värdegrundsfrågorna inte har lett till samsyn inom personalgruppen. Diskussionerna har stannat på en abstrakt nivå där det har varit förhållandevis lätt att åstadkomma samsyn. Man har inte fördjupat och konkretiserat de teoretiska ställningstagandena för att på så sätt kunna undersöka och komma överens om vilka praktiska konsekvenser dessa skall få i skolans vardagsarbete. En viktig skiljelinje är förhållningssättet mot barnen. I samband med värdegrundsdiskussionerna måste lärarnas förhållningssätt penetreras i detalj för att alla skall bli övertygade om att det stämmer väl överens med läroplanens både anda och skrivning. Ett krav är att all personal företräder samma förhållningssätt. Av intervjuerna blir det tydligt att det finns en skillnad mellan församlingsmedlemmar i skolan och övrig personal i synsättet på hur skolans demokratiska fostran skall ske. Skillnaden handlar bl.a. om hur fostran i demokrati bör gå till, om hur man skiljer mellan ”att lyda” och ”att ta ansvar”. Av olika utsagor framgår att församlingsmedlemmarna i högre grad talar om att barnen skall lyda, ett uttryck som inte förekommer i läroplan för grundskolan. I denna understryks att skolan skall träna barn i att ta ansvar. Skolans uppgift är att fostra men den utbildning och fostran som skall känneteckna skolan skall vara demokratisk.

Tillsynsgruppens uppfattning är att församlingsmedlemmar i skolan förefaller att, åtminstone i vissa situationer, inta ett förhållningssätt i vilket de förmedlar en auktoritär syn som inte är förenlig med skolans uppdrag. De spänningar som finns bland skolans personal och som verkar ha sitt ursprung i olika uppfattningar om vad som skall känneteckna skolans värdegrund bör därför bearbetas och utmynna i gemensamma ställningstaganden som blir vägledande och styrande för det fortsatta arbetet och personalens förhållningssätt.

Tillsynsgruppen föreslår därför

att skolan genomför förnyade och fördjupade diskussioner om skolans värdegrund med externt stöd och att elever och föräldrar involveras i detta arbete

att diskussionerna utmynnar i ett dokument med tydlig konkretisering och

att skolans plan för social kompetens kommer till regelbunden användning.

Trygghet

Trygghet är ett av utvecklingsområdena i Uppsala kommuns skolplan. I inledningen citeras bl.a. skollagens skrivningar om vikten av att arbeta för jämställdhet och att aktivt motverka kränkande behandling.

I barn- och ungdomsnämndens uppdragsplan för 2003 och planering för 2004 – 2006, kommunfullmäktiges inriktningsmål, betonas bl.a. vikten av hälsofrämjande arbete, nolltolerans mot mobbning och kränkande tillmälen.

I kommunfullmäktiges uppdrag 2003 betonas bl.a. vikten av att följa upp åtgärdsprogrammen mot mobbning, rasism och sexism.

Förskolan har en väl utarbetad arbetsplan som visar hur man på olika sätt vill säkra barnens situation i förskolan och ur föräldrarnas synpunkt göra barnens vistelse trygg. Skolan har en användbar krisplan och arbetar förebyggande med stöd av en antimobbningsplan och elevgruppen Coola polare. Föräldraenkäter om trivseln för barn och elever år 2002 och 2003 visar att föräldrarna är nöjda med det mesta i förskola och skola. Resultat av arbetsmiljöenkäter för förskole- och skolpersonal från 2002 och 2003 har redovisats i

dokumentationen. Utfallen av dessa har varit övervägande positiva. Av 2002 års undersökningar kan man dock uttyda brister i gemensam värdegrund samt begränsad öppenhet och samhörighetskänsla. 2003 års enkät är en mer traditionell arbetsmiljöenkät som visar övervägande positiva värden för både förskolan och skolan.

Andan i Knutby skola har varit god men drastiskt försämrats under det senaste året. De spänningar mellan olika personalgrupper som successivt blivit tydliga har lett till att praktiskt taget all personal säger sig må dåligt. De otillräckligt bearbetade konflikterna påverkar stämningen i hela skolan. Olika åtgärder har vidtagits av lokal och central skollledning med anledning av de händelser som inträffat. En del av dessa åtgärder är organisatoriska och andra av personalomsorgskaraktär.

Relationerna mellan vuxna och barn är i stort sett goda liksom förhållandena mellan eleverna. Skolan använder inte traditionella trivselregler men man anser att det s.k. förväntansdokumentet på ett bra sätt ersätter dessa. Viss mobbning förekommer men i mycket begränsad omfattning.

Under tiden intervjuerna pågick överlämnades nedanstående anonyma brev till tillsynsgruppen.

Coola Polare

Det ljugs mycket i tidningarna. Det påverkar mycket. Det kommer för mycket journalister till skolan. Vi lever inte i skräck.

Budskapet från den anonyme brevskrivaren är komprimerat men glasklart, anser tillsynsgruppen.

De flesta, men dock inte alla, av de intervjuade anser att alla barn har någon vuxen de kan tala med vid behov. Dock finns en vuxen ansvarsperson för varje barn och elev. Viss osäkerhet tycks råda om hur barnen mår med anledning av de dramatiska händelser som utspelats i bygden och i skolan.

Mot bakgrund av de händelser som lett till omplacering av en elevassistent har det uppstått en otydlighet i vuxengruppens gränssättning för barnen. Detta tycks ha lett till att en del elever överskrider gränserna för skolans normsystem utan att åtgärder vidtas.

Föräldrar tycker sig se brister i skolans sätt att arbeta med jämställdheten mellan könen.

Förskolans lokaler minskar den pedagogiska friheten eftersom de egentligen inte är byggda för barnomsorg.

Personalen i skolan anser att ventilationen är otillfredsställande.

Rektorn arbetar aktivt med olika hälsobefrämjande åtgärder.

Goda rutiner finns för att underlätta kamrat- och lärarbyten i den vertikala studiegången.

Tillsynsgruppen konstaterar att intervjuutsagorna inte motsvarar de positiva enkätresultaten. Spänningarna i skolan som baseras på de oförlösta konflikterna leder till att arbetsmiljön för många bland personalen och en del elever är otillfredsställande och föranleder åtgärder. Förskolan och skolan saknar idag den trygghet för både barn och vuxna som krävs för ett gynnsamt arbetsklimat och för att unga människor i en harmonisk miljö skall kunna växa både kunskapsmässigt och socialt.

Tillsynsgruppen föreslår därför

att barnens/elevernas situation noga uppmärksammas och stödåtgärder vidtas vid behov

att trivselreglerna/förväntansdokumentet görs tydligare för elever och vuxna
att rektorn ser till att skolans vuxna axlar sitt fostransansvar genom att bli tydliga i vad som är tillåtet och inte tillåtet för eleverna och
att rektorn med skolans personal aktualiserar jämställdhetsfrågorna.

Delaktighet och inflytande

Delaktighet och inflytande är ett av utvecklingsområdena i Uppsala kommuns skolplan. I dess inledning citeras bl.a. skollagens skrivningar om elevernas inflytande. I barn- och ungdomsnämndens uppdragsplan för 2003 och planering för 2004 – 2006, kommunfullmäktiges inriktningsmål, betonas särskilt att skolan måste aktivt arbeta för att öka elevers och föräldrars medbestämmande och inflytande.

I skolans elevpromemoria redovisas vilka möjligheter för inflytande som finns för elever och föräldrar och av bilagorna till kommunens kollektivavtal framgår hur personalen kan påverka sin arbetssituation.

Både elever och föräldrar vittnar om begränsat inflytande. Eleverna medverkar knappast i planeringen av sitt eget arbete och intrycket är att deras möjligheter att påverka sin arbetssituation är begränsad. Föräldrar har på olika sätt visat intresse och engagemang för skolans verksamhet. Personalen önskar dock att föräldrarna besöker skolan oftare. I flera klasser verkar man inte ha haft klassråd på länge eller i varje fall oregelbundet. Elevrådets representanter tycks inte känna till mycket av sina möjligheter till inflytande och vilka resurser som eventuellt står till elevrådets förfogande. Föräldrarna redovisar en positiv inställning från skolan men saknar ändå inflytande och information både på individnivå och i de representativa församlingarna Hem och Skola och Skolrådet. Veckobreven till hemmen uppskattas men det finns föräldrar som önskar mer skriftlig information på individnivå. Utvecklingssamtalen förefaller ha skiftande kvalitet. De flesta förbereds med stöd av blanketter till elever och föräldrar men kvaliteten i samtalen varierar. Eleverna är i vissa fall inte med i hela utvecklingssamtalet.

Klass- och föräldramöten förekommer i begränsad omfattning.

Tillsynsgruppen konstaterar att klara brister i elevinflytande föreligger. Det är i det dagliga arbetet som skolans demokratiska fostran skall komma till uttryck. Genom att eleverna successivt och i växande omfattning får vara med och ta beslut om den egna utbildningen tränas de samtidigt i ansvarstagande vilket blir en reell demokratiträning. I klassråd och elevråd sker den formella träningen.

Föräldrarnas förtroende för skolan baseras på att skolan är öppen och tydlig med var gränserna går mellan vårdnadshavarnas berättigade inflytande och de professionellas kompetensområde. Klassmöten och föräldramöten är fora där oklarheter i dessa frågor kan redas ut men skolan kan även bistå Hem och Skola samt Skolrådet.

Det finns också skäl för att höja jämnheten i kvaliteten på utvecklingssamtalen t.ex. genom att fortbildning ges i hur utvecklingssamtal skall genomföras.

Tillsynsgruppen föreslår därför

att elevernas möjligheter att påverka planeringen av sin utbildning förbättras

att klassråd och elevråd regelbundet genomförs

att föräldramöten används som ett strategiskt stöd för kommunikation mellan hem och skola och

att Skolrådets roll och funktion görs tydligt.

Livslångt lärande

Lärande i ett livslångt perspektiv är ett utvecklingsområde i Uppsala kommuns skolplan. I barn- och ungdomsnämndens uppdragsplan för 2003 och planering för 2004 – 2006, kommunfullmäktiges inriktningsmål, anger man möjligheten att gå om en årskurs om eleverna inte uppnår målen i svenska och matematik i de lägre årskurserna.

Enligt skolans kvalitetsredovisningar har man under några år inom den tidigare kommundelen arbetat i ett projekt, "Röda tråden", vilket syftat till att skapa en medveten vertikal planering och samsyn i värdegrundsfrågor och i de olika skolämnena. Det bedrivna arbetet har uppenbarligen varit värdefullt för skolan och ett internt arbete för att utveckla vertikala studiegångar inom förskola och skola bedrivs fortlöpande med goda resultat.

Begreppet "livslångt lärande" är okänt för eleverna men de anser att det betyder att man lär under hela livet. Föräldrarna betonar vikten av att barnen lär sig söka information. I intervjuerna med de olika kategorierna av skolpersonal betonas vikten av att barnen erhåller basfärdigheter och baskunskaper till vilka man även räknar vissa sociala kompetenser och att eleverna lär sig lära. Det arbete som bedrivits i matematik och svenska från förskolan och genom grundskolan för att skapa en vertikal studiegång och ett gemensamt språk för lärarna har varit framgångsrikt. Elevresultaten i både matematik och svenska har avsevärt förbättrats de senaste åren. "Hela skolan läser" är sannolikt betydelsefullt för barnens läsutveckling. De vuxna har genom individuella kompetensutvecklingsplaner erhållit en struktur för de vuxnas fortlöpande lärande. Genom det ekonomiska stöd EU-medlen gett har fortbildningsönskemålen tillgodosetts. Reflektion ägnar man sig åt i samband med arbetet med kvalitetsredovisningarna.

Tillsynsgruppen konstaterar att tankarna med ett livslångt lärande fått fäste i skolans praxis. De tidigare dåliga resultaten i de nationella proven i år 5 har avsevärt förbättrats genom de medvetna insatser som genomförts. Merparten av eleverna i år 2 har en tillfredställande läsutveckling och stöd ges till de elever som fortfarande har brister i sin läsförmåga. Ett ovanligt stort antal elever går om eller har gått om en årskurs efter samråd med hemmen. Ett utmärkt arbete bedrivs i matematik och svenska, inte minst med stöd av de olika testmodeller som utprovats och systematiskt används. Lärarnas sätt att hantera detta arbete tyder på professionalitet. Det kollektiva reflekterandet är däremot alltför sällan förekommande.

Tillsynsgruppen föreslår därför att utvecklingsarbetet i matematik och svenska kompletteras med ett liknande utvecklingsarbete i engelska och att det medvetna reflekterandet i och över den vardagliga praktiken utvecklas.

Ledningsfunktionen

Ansvarsfördelningen i förskolan och skolan framgår av de lokala bilagorna till det lokala kollektivavtalet i Uppsala kommun. Föräldrarna får också information i elevpromemorian. Läroplan 94 är tydlig i sin skrivning om rektors uppdrag, De kommunala uppdragsbeskrivningarna har inga till rektor specifikt riktade skrivningar.

Förändringen av ledningsgruppens sammansättning ägde rum i samband med att tillsynen genomfördes vilket ledde till att viss osäkerhet rådde bland personalen om vilka som ingick i den. Personalens uppfattning är att ledningsgruppens uppgift är att vara en länk mellan

arbetslag och rektor och att den arbetar med att driva pedagogiska frågor, förbereda planeringsdagar, hålla i kvalitetsarbetet och diskutera fortbildning. Förskolepersonalen saknar rektorns aktiva närvaro i sin verksamhet. Uppfattningen om vem som driver den pedagogiska utvecklingen i skolan är inte helt tydlig. Både rektor och lärare sägs ha drivit arbetet med matematiken och intrycket är att det är lärare som satt igång arbetet med att utveckla svenskämnet. Det finns också de bland personalen som tycker att det inte bedrivs någon pedagogisk utveckling.

Eleverna har begränsad kunskap om rektorns roll.

Synen på rektors sätt att sköta sitt uppdrag är starkt influerad av händelserna under det senaste året. Flera av föräldrarna är kritiska till att rektorn inte i tid ingripit och bearbetat de konflikter som så småningom blev tydliga. Rektorn har inte heller lyckats göra sin syn på skolan och hur hon vill utveckla den tydlig för föräldrarna. Det finns också föräldrar som anser rektorn vara en god administratör som bl.a. fått ordning på skolans ekonomi.

Skolans personal har en varierande syn på rektors ledarskap. De skolmedlemmar som tillhör församlingen tycker att rektorn drastiskt förändrat sitt ledarskap på ett negativt sätt vid årsskiftet medan merparten av den övriga personalen tycker att förändringen gått i rätt riktning.

Föräldrar tror att skolans församlingsmedlemmar utövat informell makt och denna hypotes verifieras i ett flertal av intervjuutsagorna.

Arbetslagen har knappast fungerat hittills under innevarande läsår och arbetslagsledarnas roll förefaller diffus.

Tillsynsgruppen konstaterar att åtgärder krävs inom skolans ledningsfunktion. Det finns en otydlighet i ledningen av skolans pedagogiska utveckling. Ledningsgruppens medlemmar kan säkerligen ha ledarkvaliteter men det är också viktigt att arbetslagens ledare aktivt arbetar med själva grundskoleutbildningen. För att arbetslagen skall fungera krävs ett engagerat och medvetet pedagogiskt ledarskap och acceptans för arbetslagsledarens ledarskap hos arbetslagens medlemmar. Arbetsledaren i förskolan förefaller ha begränsad legitimitet hos sin personal. Rektorns ledarskap är av varierande skäl både ifrågasatt och uppskattat av personalen. Hennes administrativa skicklighet uppskattas men hennes pedagogiska ledarskap är otydligt.

Tillsynsgruppens uppfattning är att rektorns ledning av personalen under det senaste året ger anledning till viss kritik. De påpekanden som personal och föräldrar gjorde om sådant som hände i skolan under 2003 förefaller inte ha tagits emot av rektorn så att de som tagit kontakt med henne ansett sig tagna på allvar. Flera bland personalen och rektorn själv anser att hon blivit manipulerad. Det är svårt för tillsynsgruppen att ha en bestämd uppfattning om detta. Däremot är intrycket att brister i rektorns agerande i viss mån kan ha bidragit till de konflikter som uppstått i personalgruppen.

Det är tillsynsgruppens intryck att församlingsmedlemmar också gjort ett gott arbete i skolan. Det är dock allvarligt när föräldrar och kolleger tycker sig se att en del av skolans församlingsmedlemmar i sitt agerande avviker från skolans värdegrund. Då måste åtgärder vidtas. Självklart måste all personal vid skolan följa läroplanens värdegrund. Detta innebär bland annat att de vuxna genom sitt förhållningssätt visar barnen respekt och att inte någon enda vuxen kränker något barn genom att aga det fysiskt eller psykiskt.

Tillsynsgruppen föreslår därför

att ledningsgruppens sammansättning förändras, att dess uppgifter görs tydliga och att medlemmarna ges en anpassad ledarskapsutbildning

att rektor utformar en ledardeklaration som presenteras i skola och skolråd

att rektorn kontinuerligt följer upp att all personal till fullo arbetar efter skollagens och läroplanens värdegrund i både ord och handling och

att kommunen aktivt stöder utvecklingsarbetet i Knutby skola under erforderlig tid.

Skolans styrning

Redan i tillsynsrapporten från 1998 påpekades att skolan saknar en arbetsplan. Detta ledde till att en Lokal arbetsplan togs fram under läsåret 1998/99. Men den förefaller helt sakna aktualitet år 2004. Bristen på arbetsplan försvårar för personalen att förstå tankarna med den mål- och resultatstyrning som gäller för svensk skola idag. Kvalitetsredovisningen är bra men den kan inte ersätta arbetsplanen, där avsnittet om värdegrunden skall vara själva fundamentet för alla övriga dokument och för verksamheten i skolan. Till skillnad från 1998 har skolan i dag individuella utvecklingsplaner för alla medarbetare.

I dokumentet Lustigkullens Värdegrund betonas vikten av "att ha kul", att barnen skall känna sig välkomna, behövda, trygga, sedda och lyssnade till. Vidare lyfts betydelsen av respekt, kommunikation, delaktighet, lust att lära samt demokratiska regler fram. Ett annat dokument är Knutby Skola Elev-PM, som förutom ren information har ett avsnitt kallat Förväntansdokument, där förväntningar på elever och föräldrar preciseras. Även vad föräldrarna kan förvänta sig av verksamheten i förskoleklass och grundskola anges. Flera punkter här har direkt anknytning till värdegrundsfrågor.

Förskolan i Knutby har en egen arbetsplan. För skolan finns Elevvårdsplan, Social utvecklingsplan, Antimobbningsplan, handlingsplan för inskolning till förskoleklass och Kvalitetsredovisning för 2002. Dessa är viktiga för att bygga upp en tydlig och klar styrning av verksamheten som kan kommuniceras med både skolans personal och barnens föräldrar.

I början av år 2004 skickade Hem och Skola ut ett brev direkt till föräldrarna till barnen i Knutby skola. Brevet är undertecknat Styrelsen. Inledningen på brevet lyder:

Enstaka händelser eller ett utslag av en ökande tolerans för brukande av våld?

Under hösten har vi tagit upp en diskussion med Knutby skola om kränkningar av flera elever som kommit till vår kännedom. Vi har uppfattat det som om händelserna svårligen kan uppfattas vara enstaka och olyckliga omständigheter längre. ...

Enligt skolan, kan varje enskild händelse uppfattas olika av de inblandade parterna. Detta håller vi med om MEN... Vi hävdar att det är den svages (i detta fall barnets) uppfattning av händelsen som är den viktigaste. Om ett barn känner sig kränkt av oss vuxna får det svårt att växa upp till den trygga och öppna tonåring vi alla vill se.

Därför har vi svårt att acceptera att barn trycks upp i väggen eller lyfts ut ur klassrummet, med ett fast grepp i armen etc ...

Att sära på två kontrahenter i ett bråk kan som alla är medvetna om kräva ett visst brukande av muskelkraft, vilket är helt förståeligt.

Huvudsyftet med brevet var att direkt av barnens föräldrar få veta vilka händelser som inträffat under innevarande läsår, där våld använts.

Den 19 januari 2004 lästes nedanstående dementi upp på ett Hem & Skola-möte.

Dementi av brev från Hem & Skola

För någon vecka sedan fick ni ett brev från Knutby hem & Skola Förening. Där togs det upp en diskussion om problemet med våld och kränkningar av barn på Knutby skola, och som var undertecknat av styrelsen i Hem & Skola.

Det är enbart 3 personer av 8 i styrelsen som står bakom brevet....

Det finns inte heller något skriftligt beslut i H&S om att göra en sådan här skrivelse, men diskussion har förts med skolan om vissa, inte uttalade, händelser under hösten.

Genom att uttrycka kanske ogrundade åsikter på det här viset kan inte annat än oroa många föräldrar, och vi ser det som ett övertramp mot skolan.

Därför vill vi dementera detta i egenskap av ledamöter i Knutby Hem och Skola.

Vad vi behöver är en öppen diskussion för att reda upp de rykten som florerar.

Detta brev var undertecknat av några andra ledamöter i styrelsen för Hem & Skola.

Dessa citat visar dels att förhållandena i skolan oroar flera föräldrar, dels att det råder delade meningar om förfaringssättet. Tillsynsgruppen har därför redan under rubriken värdegrund föreslagit att både elever och föräldrar skall involveras i diskussionerna om värdegrunden.

Det som nyligen inträffat i Knutby har medfört att både samhället och pingstvännerna kommit i fokus. Rektor säger att hon tidigare sett medlemmarna i pingstförsamlingen som enskilda individer, men att hon sedan en tid ser dem som grupp. En grupp som agerar. Tidigare ”höll rektor dem om ryggen” men hon känner sig nu manipulerad och sviken. En rad åtgärder har vidtagits med anledning av det som inträffat. Elevassistenterna har minskat i antal och fler lärare har anställts. En person vid skolan har omplacerats och fler kommer att förflyttas. En av deltagarna i intervjuerna, en pingstvän som tillhört skolans ledningsgrupp, har bytts ut. Avsikten är att arbetslagen skall organiseras om. Detta kommer att ske senast till höstterminens start. Några föräldrar har flyttat sina barn från grupper, där personal med anknytning till pingstförsamlingen tjänstgör.

Förskolans arbetsplan är väl genomarbetad och innehåller tydliga mål för verksamheten och för barnens utveckling. Man anger metoder för att nå målen och roller och förväntningar preciseras. Arbetsplanen är tänkt att vara ett dokument som skall främja utvecklingen av verksamheten. Därför hör de delar av texten som handlar om rutiner inte hit. Ett tillägg kan lämpligen göras om uppföljningar och utvärderingar av verksamheten. Atmosfären bland personalen i förskolan förefaller mindre infekterad än i skolan.

Arbetsklimatet vid skolan är i dagsläget mycket dåligt och starka spänningar finns mellan ”vi och dom”, där den ena gruppen är pingstvännerna och den andra en grupp lärare vid skolan. Mellan dessa båda grupper finns en tredje mera ”neutral” gruppering.

Ytligt sett förefaller alla att definiera skolans viktigaste uppgifter som samma, nämligen förmedla kunskaper, ge barnen egna verktyg för att själva söka ny kunskap och utveckla varje barn efter dess förutsättningar. Men synen på vilket förhållningssätt vuxna skall ha gentemot barn och unga och vilka arbetsmetoder som i konsekvens härmed bör användas förefaller variera. Detta är enligt tillsynsgruppens bedömning själva orsaken till varför inte en rad tidigare satsningar på värdegrundsarbete givit till resultat att man har ett enda värdegrundsdokument som alla ställer upp på och följer i sitt arbete. Så länge inte all personal deklarerat hur man förhåller sig till de av samhället fastställda gemensamma värdena och

värderingarna som skall styra verksamheten i svensk skola, kan inte verksamheten styras på ett effektivt sätt mot uppställda mål. Arbetsprocessen härom måste fortsätta i Knutby skola.

Tillsynsgruppen föreslår därför

att arbetsplanen för förskolan justeras och kompletteras

att grundskolan arbetar fram en egen arbetsplan där både elever och föräldrar involveras på lämpligt sätt och

att väl avvägda arbetslag konstrueras.

Uppföljning, utvärdering och kvalitetsredovisning

I tillsynsrapporten från 1998 påpekas att skolan saknar en plan för uppföljning och utvärdering. Man skriver också att en sådan plan lämpligen kan ingå i arbetsplanen. Tillsynsgruppen noterar att det är sex år sedan skolan fick detta påpekande och att det fortfarande saknas en sådan plan.

Trivselenkät för Lustigkullen år 2003 visar att nittiotvå procent av föräldrarna i förskolan anser att det känns tryggt att lämna sina barn i förskolan. På frågan ”Trivs ditt barn på skolan?” svarar 41 procent av föräldrarna alltid och 57 procent oftast. För personalen genomförs arbetsmiljöenkäter varje år. Även utfallet av dessa visar på en hög grad av trivsel. Sammanställningen över arbetsmiljöenkät 2002-11-05 visar dock stor spridning beträffande ”Gemensam förståelse av nuläget, Gemensamma delade mål och Öppen, ärlig, rak kommunikation”. Sedan 2001 sker en gemensam kvalitetsredovisning för förskolan och skolan. Strukturen för kvalitetsredovisningen blir tydligare med åren. I kvalitetsredovisningen för 2002 är en av slutsatserna att ”Värdegrunden behöver konkretiseras mer och integreras i det dagliga arbetet”. En rad tester och diagnoser görs i svenska och matematik. Nationella proven genomförs i år 5. I matematik visar snittresultaten i Knutby skola något lägre resultat jämfört med snittresultaten i Uppsala kommun. I svenska är skolans resultat högre än kommunens genomsnittliga.

Skolan använder det centralt utgivna diagnosmaterialet i svenska och matematik samt de nationella proven för elever i år 5. Tillsynsgruppen vill påpeka vikten av att den undervisande personalen fortsätter att noggrant analysera resultaten från de nationella proven.

Arbetsmiljöenkäten visar stor spridning bland personalen på flera områden bl.a. förståelse av nuläget och kommunikationen inom den egna organisationen. Detta kan indikera problemet med olika syn på lämpliga förhållningssätt mot barn. En fördjupad och fortsatt diskussion om värdegrunden kan möjligen bekräfta detta.

Inom förskolan och skolan skiljer man inte alltid på uppföljning och utvärdering. Det är angeläget att alla blir medvetna om att i en utvärdering skall det ske en värdering av resultaten i förhållande till på förhand uppställda kriterier, inom skolan ofta mål. Resultaten redovisas skriftligt för att kunna diskuteras och kommuniceras. Uppföljningar är enklare och har ofta karaktär av statistiskt material.

För att nå positiva förändringar i verksamheten måste flera personer inom både förskolan och skolan vara engagerade i kvalitetsarbetet.

Årshjulet och kalendariet fyller inte kraven på en skriven plan för uppföljningar och utvärderingar. En sådan plan skall innehålla uppgifter om när t.ex. en utvärdering skall ske, hur den skall genomföras, vem eller vilka som ansvarar för genomförandet och uppgift om hur resultaten skall hanteras.

Personalen anser genomgående att medarbetarsamtal är ett viktigt inslag i den direkta kommunikationen mellan rektor och anställda. Dock framgår det av intervjuerna att skillnaden mellan ”vanliga medarbetarsamtal” och lönesamtal är oklar samt att en del av de

anställda är återhållsamma i diskussionen av rektors ledarskap. Tillsynsgruppen konstaterar dock med tillfredsställelse att rektor genomför medarbetarsamtal med all sin personal, ca 45 personer, varje år.

Kvalitetsredovisningen har utvecklats genom åren både vad gäller struktur och innehåll, men fortfarande kan en del göras för att den skall bli mera lättillgänglig. Specialpedagogen har spelat en aktiv roll i samband med framtagandet av kvalitetsredovisningarna.

Tillsynsgruppen rekommenderar dock på generella grunder ett studium av de Allmänna Råd för kvalitetsredovisning som Skolverket tagit fram.

Tillsynsgruppen föreslår därför

att det görs en skriven plan för uppföljningar och utvärderingar under läsåret

att fler personer får ett direkt uppdrag i samband med kvalitetsarbetet och kvalitetsredovisningen

att rektor underlättar för medarbetarna att våga vara tydliga även i samtalet om skolans ledning och

att kvalitetsredovisningen utvecklas ytterligare till sin struktur och innehåll i enlighet med kommunens anvisningar.

Elever i behov av särskilt stöd

Tillsynsrapporten 1998 tar bl.a. upp undervisningen för elever i behov av särskilt stöd. Man lyfter fram speciallärarens roll och behovet av heltäckande åtgärdsprogram. Genom ett ingående arbete, främst under specialpedagogens ledning, har underlag för diagnostisering och relevanta åtgärdsprogram tagits fram. Dessa används för att förbättra kvaliteten i utbildningen för denna grupp elever.

Från flera håll i intervjuerna omnämnas att ett stort antal elever är i behov av mycket hjälp. Ca 50 elever är enligt elevvårdsgruppens bedömningar i behov av särskilt stöd. Skolan har inte någon definition som skiljer elever i behov av särskilt stöd från elever i behov av stöd. Det finns en elevvårdsplan som visar olika nivåer i processen att ta ut elever till särskilda stödåtgärder. En förklarande text kompletterar en översiktstabla på ett konkret sätt. Dessutom finns en rad observationsscheman och dokumentationsblanketter som personalen redan i förskolan börjar använda för att på ett så tidigt stadium som möjligt kunna sätta in adekvata och riktade åtgärder för att hjälpa dessa barn. Åtgärdsprogram används regelbundet. I förskolan ansvarar specialpedagogen för dessa och i grundskolan klassföreståndaren med bistånd av specialpedagogen. Uppföljningen av åtgärdsprogrammen är ibland svår att kunna utläsa. Alla dessa handlingar förvaras i en elevmapp som följer eleven genom grundskolan.

Förskolan och skolan har haft 6 elevassistenter anställda. De har arbetat med att hjälpa och stötta elever i behov av särskilt stöd. De har även haft andra arbetsuppgifter.

Från några håll markeras att deras roll är oklar, trots arbetsbeskrivningen.

Elevvårdsgruppen består av rektor, kurator, skolsköterska, specialpedagog och arbetslagsledare från förskolan. Vid behov kallas psykolog eller klassföreståndare till konferens om elever. Detta gäller grundskolan. Det framkom emellertid att elevvårdskonferensen, som kan bestå av ovan nämnd personal plus föräldrar, inte alltid kallar psykolog och skolsköterska. Används skolpsykologen för handledning av personalen? undrar tillsynsgruppen. Kritik mot detta framfördes under intervjuerna. Deras kompetens och erfarenhet utnyttjas inte optimalt. Under innevarande läsår finns det inte mindre än 11 elever som antingen har gått eller just nu går om sin årskurs, vilket tillsynsgruppen finner anmärkningsvärt.

Antimobbningsplanen används vid behov. Tendenser till mobbning kan förekomma men det är mera sällsynt med ren mobbning. För att arbeta förebyggande har skolan en grupp elever som kallas Coola polare, som utgör ett ”slags extra ögon” för att upptäcka om en skolkamrat har det besvärligt. Antingen ingriper de direkt eller kontaktar den lärare som ansvarar för denna grupp. Vid tillsynsbesöket var det aktuellt att Coola polare skulle presenteras i klasserna. Tillsynsgruppen anser anordningen med Coola polare är ett bra sätt att involvera barnen i antimobbningsarbetet.

Tillsynsgruppen föreslår därför

att skolan skriftligt definierar begreppet elever i behov av särskilt stöd med utgångspunkt i kommunens övergripande definition

att sammanträdesordningen ses över så att berörd personal ges möjlighet att närvara vid elevvårdskonferenserna och

att elevassistenternas roll definieras och bekantgörs och deras utbildningsbehov fastställs.

Arbetsätt och arbetsformer

Tidigare organiserade skolan pedagogiska caféer för att stimulera den pedagogiska diskussionen bland all personal och klargöra skolans uppdrag. Detta beskrivs i tillsynsrapporten från 1998. Dessa har ersatts av gemensam konferens, där pedagogiska frågor diskuteras. Ett av de viktigaste målen som Barn- och ungdomsnämnden lagt fast för 2003 är att *”Alla elever skall ha en tillfredsställande läsutveckling senast under det andra året i grundskolan.”*

Tillsynsgruppen kan inte inom ramen för denna tillsyn påstå att skolan har nått detta mål fullt ut, men testresultaten i läsning under senare år visar en klar förbättring. På det använda läshastighetstestet år 2003 nådde både pojkar och flickor stanine 5, vilket är målet för en normalgrupp. Flickorna har förbättrat sitt genomsnittsvärde med 0,5 och pojkarna med 1,5. Tillsynsgruppen noterar detta med tillfredsställelse.

Förskolans arbetsplan tar på ett strukturerat sätt upp vilka moment man skall arbeta med. Mål och metoder är klart angivna och förutsättningarna får anses goda för ett medvetet och målinriktat arbete med barnen.

Skolans avsaknad av en fungerande arbetsplan innebär att målen för undervisningen inte finns samlade i ett dokument. Nu får man leta efter dem på olika ställen.

Varje avdelning inom förskolan planerar själv sin verksamhet.

Undervisningen i grundskolan varierar från mera traditionell ”katederundervisning” till arbetsätt av undersökande karaktär, där elevens egna önskemål försöker tillvaratas. Rikligt med läromedel av olika slag finns. I någon eller några klasser får eleverna göra upp arbetscheman, inom vilka de får en viss frihet att bestämma i vilken ordning de vill arbeta med olika uppgifter. I svenska har projektet ”Hela skolan läser” sannolikt betytt mycket för att förbättra elevernas läsförmåga och läsförståelse. Detta avspeglas i bättre testresultat under senare år. Skolans bibliotek har fr.o.m. vårterminen 2004 fått ett tillskott av böcker från det nerlagda kommunbiblioteket vilket ytterligare bör kunna stödja arbetet med att väcka elevernas läsintresse.

Särskilt i matematikundervisningen har lärarna arbetat fram ett system med tester och diagnoser för att bättre kunna svara mot enskilda barns behov.

Sedan den förra tillsynen ägde rum har antalet datorer vid skolan ökat och personalens datakompetens bedöms som god. Däremot finns betydande tekniska brister. Endast två datorer kan kopplas upp mot internet. Detta är klart otillfredsställande.

Med undantag för spårets gemensamma idrottsdagar samt ”Hela skolan läser och sjunger” sker nästan all undervisning inom den egna klassens ram. Tidigare förekom mycket mer samverkan. Antalet tematiska inslag i verksamheten har minskat och orsaken är möjligen den spänning som råder mellan olika grupper. Denna brist på samverkan är klart otillfredsställande. Fungerande arbetslag med kunniga och medvetna ledare i spetsen är en förutsättning för att verksamheten åter skall bli effektiv och ske under trivsamma former för både barn och vuxna.

Elevens val sker både några dagar under höst- och vårtermin och är uppskattat av eleverna. Här har eleverna fått välja själva.

Tillsynsgruppen får efter alla intervjuer det intrycket att församlingsmedlemmarna står för en mera föreskrivande pedagogik än övriga lärare. Det är viktigt att flera metoder används som tar till utgångspunkt i elevernas kunskapsnivå och mognad.

Tillsynsgruppen föreslår

att skolan under rektorns ledning tar fram en arbetsplan

att samverkan ökas när spänningarna i personalgruppen bearbetats

att fler temaarbeten planeras och genomförs och

att åtgärder på den tekniska sidan vidtas för att fler datorer skall kunna kopplas upp på internet.

Anmälan

En tidigare anställd lärare har anmält Knutby skola. Rubriken på den anmälande lärarens brev lyder: *”Reflektioner efter ett år som lärare i Knutby skola.”* I januari i år skickades brevet Till Barn- och Ungdomsnämnden i Uppsala och Till Produktion Uppsala Vård och bildning. Ungefär samtidigt sändes också brevet till Skolverket.

Här följer några citat ur anmälan jämte en redovisning av intervjusvaren samt tillsynsgruppens egna reflektioner.

”I varje klass finns en s k elevassistent. Dessa assistenter är unga män utan utbildning, men dock med ett medlemskap i Filadelfiaförsamlingen. Dessa unga män åtnjuter en mycket speciell ställning och gör i princip som de vill både i och utanför klassrummet. Jag kände mig ofta mycket kränkt och respektlöst behandlad då de talade om för mig hur jag skulle göra eller inte göra.”

Assistenterna har fått viss utbildning vid skolan men från flera håll, både från föräldrar och skolans personal, framhålls att det inte i alla avseenden fungerat med assistenterna. Det förekommer att assistenterna uppträder i grupp och ”utövar ett tryck” på lärare. De är ”vana att få folk att lyda”, säger någon i en intervju. Flera lärare vid Knutby skola har blivit utsatta för assistenternas agerande och någon verifierar att den anmälande läraren flera gånger ”hunsats” av assistenter. Vid något tillfälle kom t.o.m. en annan lärare in under pågående lektion och började styra verksamheten. Det framgår också från flera håll att rektor hållit assistenterna om ryggen och flera föräldrar menar att hon varit ”blåögd”. På grund av rektorns tidigare stöd till församlingsmedlemmarna har föräldrar inte vågat ta kontakt med henne. Rektorn själv har känt sig som deras ”försvarsadvokat” och det har inneburit, medger hon själv, att hon skyddat dem för mycket. Efter en incident i december mellan en elev och en assistent ändrade rektorn uppfattning helt. Som tidigare framkommit känner hon sig manipulerad av gruppen församlingsmedlemmar.

Kritik framförs också mot församlingsmedlemmarnas gammalmodiga pedagogiska metoder. ”*Detta är en sak men vad värre är – man hanterar enligt min uppfattning, elever med behov av särskilt stöd, på ett felaktigt sätt. Jag anser att dessa elever, som är påfallande många i just den här skolan, INTE FÅR DEN HJÄLP DE BEHÖVER.*”

Många av de intervjuade menar emellertid att ett antal riktade insatser sker till just elever i behov av särskilt stöd. Om dessa elever får tillräckligt eller helt adekvat hjälp är omöjligt för tillsynsgruppen att avgöra, men förvisso kan lärarutbildad personal förbättra stödet till dessa elever.

Läraren skriver på något ställe ”*Inte sällan gick man, enligt min uppfattning, alldeles för långt såväl verbalt som fysiskt i sin ”hantering” av ”olydiga” elever*”.

Av intervjuaren under olika frågeområden har framkommit att församlingsmedlemmar kränkt enskilda elever bl.a. genom att med ett grepp om hakan pressa upp dem mot väggen och mer eller mindre kräva lydnad. Tillsynsgruppen anser att detta är exempel på äga och sådan får inte förekomma i svensk skola.

”*Att många tjänstetillsättningar skett på tvivelaktiga grunder*” kan inte tillsynsgruppen vare sig avfärda eller verifiera. Däremot har det vid ett tillfälle enligt många intervjuvar framkommit att en inte fullt behörig person från pingstförsamlingen fått ett tillsvidareförordnande. Men detta har enligt uppgift från rektorn skett efter samråd med den aktuella fackliga organisationen i Uppsala.

Eleverna i skolan har rätt till undervisning av utbildade lärare. Detta hindrar inte att visst stöd även kan ges av assistenter, men då med mycket tydliga anvisningar.

På en rad punkter har personalen vid förskolan och skolan i Knutby verifierat att det ligger en hel del sanning i den inlämnade anmälan. Detta är också tillsynsgruppens uppfattning. I alla ovannämnda avseenden måste snarast en förändring ske, anser tillsynsgruppen.

Rektorn och den centrala skolledningen i kommunen har redan initierat ett antal åtgärder och dessa måste fortsätta eftersom Knutby förskola och skola i grunden har goda förutsättningar att ge barnen en god utbildning.